

Flora- en vegetatiekartering Norger esdorpenlandschap 2014

Tonckens, J.

Tonckens Ecologie

**Flora- en vegetatiekartering
Norgers dorpenlandschap 2014**

In opdracht van:
Natuurmonumenten
Postbus 764
9400 AT Assen

UITVOERING:
TONCKENS ECOLOGIE
Oosterweg 127
9751 PE Haren
J. Tonckens
S. de Vries
info@tonckens.nl
www.tonckens.nl

**Status: Concept
2 augustus 2015**

Tonckens Ecologie is lid
van het Netwerk Groene Bureaus.
www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	5
2	METHODE	7
2.1	Soortkartering	7
2.2	Vegetatiekartering	7
2.3	Vegetatieopnamen	8
2.4	Verwerking gegevens	8
3	RESULTATEN KARTERING	9
3.1	Florakartering	9
3.1.1	Norgerholt	9
3.1.2	Tonckensbos	10
3.1.3	Jan Veld	10
3.1.4	Langeloërduinen en Molenduinen	10
3.1.5	Marke van Een	10
3.2	Vegetatiekartering	11
3.2.1	Steenbergen 1 (Zuiderdrift)	11
3.2.2	Steenbergen (Hoofdstraat)	11
3.2.3	Noordse veld 1 (Noordstukken)	12
3.2.4	Noordse veld 2 (Noordse veldweg)	12
3.2.5	Norgerholt 1	13
3.2.6	Norgerholt 2 (op de es)	13
3.2.7	Ankehaarveld	14
4	GERAADPLEEGDE BRONNEN	16
4.1.1	Verlandingsvegetaties	24

BIJLAGEN

Bijlage 1 Kwaliteitssoorten SNL

Bijlage 2 Lijst van aangetroffen soorten

Bijlage 3 Beschrijving gekarteerde vegetatietypen

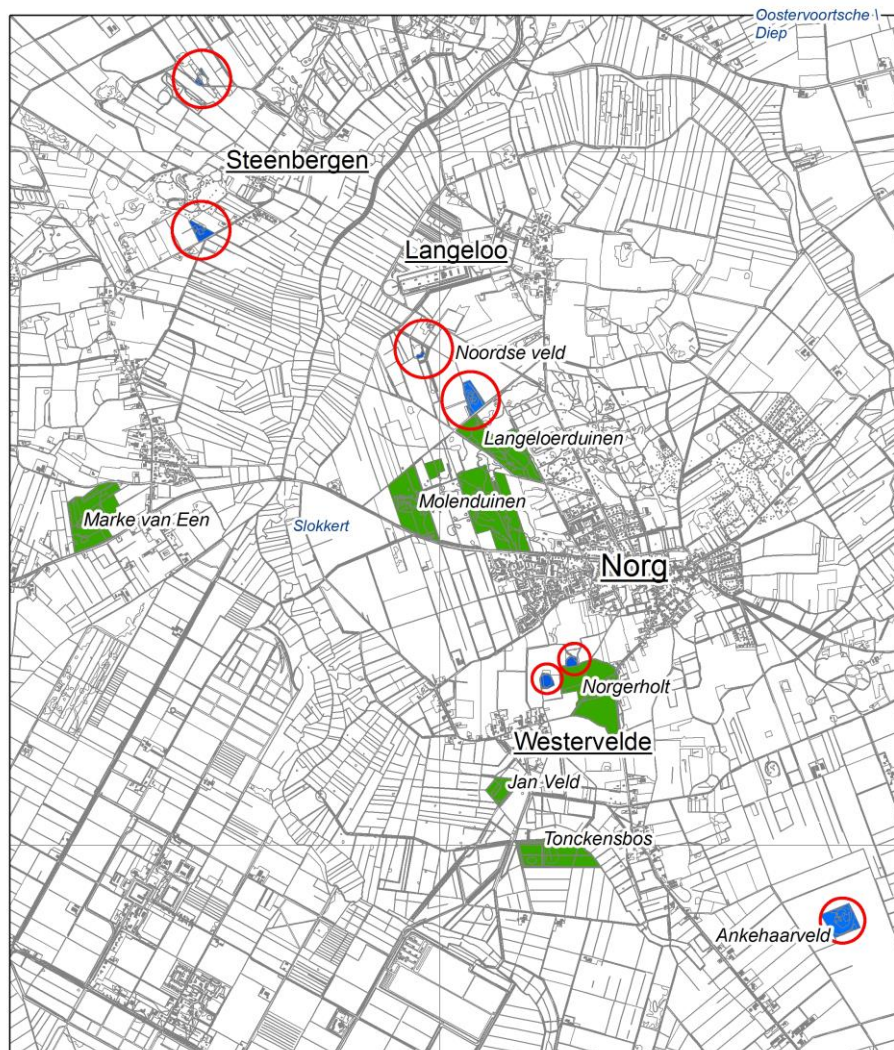
Bijlage 4 Kaarten

Bijlage 5 Opnametabel

1 Inleiding

In voorjaar en zomer van 2014 is een flora- en vegetatiekartering uitgevoerd in terreinen van Natuurmonumenten die behoren tot de beheereenheid Norger Esdorpenlandschap. Natuurmonumenten voert periodiek karteringen uit van de flora en vegetatie van haar bezittingen. Doel van de kartering is inzicht te krijgen in de mate waarin de terreinen voldoen aan de gewenste natuurkwaliteit. De gekarteerde oppervlakte bedraagt ca.60 ha. Binnen de aangegeven deelgebieden zijn soorten en vegetatietypen gekarteerd in de beheertypen den-, eik- en beukenbos (55 ha.) en hoog- en laagveen bos (5ha.).

De ligging van de gekarteerde gebieden is aangegeven in figuur 1. Van de grotere bosgebieden, het Tonckensbos, Norgerholt, Marke van Een, Langelooërduinen, Molenduinen, en 'Jan Veld' is een florakartering uitgevoerd. Van zeven verspreid liggen kleine veentjes bij Steenbergen, op het Noordse veld, bij het Norgerholt en op het Ankehaarveld is tevens een kartering van vegetatietype uitgevoerd.

Figuur 1 Gekarteerde gebied met toponiemen. De veentjes waar een vegetatiekartering heeft plaatsgevonden zijn rood omcirkeld.

Het Norger Esdorpenlanschap bevindt zich rondom Norg op het Drents Plateau en wordt begrensd door de beekdalen van het Groote diep en het Oostervoortse diep. De bodem bestaat uit een afwisseling van esgronden, veldgronden en een bebost stuifzandgebied ten noorden van Norg. In de ondergrond is op veel plaatsen op geringe diepte keileem aanwezig. Verspreid in de heide lagen talloze kleinere veentjes. Tot de dertiger jaren van de vorige eeuw waren uitgestrekte heidevelden aanwezig, deze zijn in de dertiger jaren grotendeels ontgonnen tot landbouwgrond. Ook in deze tijd zijn de stuifzanden bebost met voornamelijk grove den. Aan de randen van de essen bevonden zich vanouds eikenbossen die in gebruik waren bij de boermarken. Aan het begin van de 20^e eeuw was het landschap grotendeels boomloos met alleen rond en in de dorpen opgaande beplanting. Een uitzondering vormde het Norgerholt.

Het Norgerholt is een Natura 2000 gebied en behoort tot een van de oudste bossen van Drenthe. Het Tonckensbos dateert uit de 19^e eeuw en is een bebossing op vochtige heide, voordat grootschalige ontginningen plaatsvonden. De Molenduinen en Langeloërduinen zijn bebost aan het begin van de 20^e eeuw.

Tabel 1. Beheertypen

SNL code	Beheertype	Oppervlakte (ha)
N15.02	Dennen-, eiken- en beukenbos	55
N14.02	Hoog- en laagveen bos	5
	Totaal	60

In deze rapportage wordt de gebruikte methode beschreven, met daarbij enkele opmerkingen indien de methode ruimte liet voor interpretatie. In hoofdstuk 2 wordt een korte gebiedsbeschrijving gegeven. Hoofdstuk 3 beschrijft de gevolgde methoden. In hoofdstuk 4 worden de resultaten gepresenteerd, waarbij tevens een vergelijking wordt gemaakt met eerder verzamelde gegevens. Hoofdstuk 5 bevat de conclusies.

2 Methode

2.1 Soortkartering

Vooraf is een lijst met te karteren soorten opgesteld. Deze lijst bevat doelsoorten uit de Index Natuur en Landschap van het beheertype Dennen-Eiken en Beukenbos (N15.02) (bijlage 1), aangevuld met alle Rode lijstsoorten en een aantal indicatieve soorten (aandachtsoorten). Voor de veentjes zijn soorten van hoogveen, vochtige heide, zuur ven, hoog- en laagveenbossen, moerasheide toegevoegd aan de lijst van te karteren soorten. Indien Rode lijst soorten of anderszins kenmerkende en voor het beheer relevante soorten zijn aangetroffen die niet op de lijst staan, zijn deze toegevoegd aan de karteersoorten.

Aanwezigheid van een soort is, volgens de SNL methodiek, genoteerd met een stip per groeiplaats, in het zwaartepunt van voorkomen. Per stip is de abundantie genoteerd met de FLORON aantal-schaal (tabel 2). Bij groeiplaatsen groter dan 2500 m² (50 x 50 meter of equivalent hiervan) is een stip met abundantie gegeven per 2500 m². Bij smalle of lijnvormige groeiplaatsen is per 50 meter een stip geplaatst met de bijbehorende abundantie. Kleine zeer duidelijk geïsoleerde groeiplaatsen zijn apart met een stip en abundantie gekarteerd.

Tabel 2. Floron aantal-schaal

Code	Aantal exemplaren
A	1
B	2 – 5
C	6 – 25
D	26 – 50
E	50 – 500
F	500 – 5000
G	> 5000

N.B. Het tellen van het aantal exemplaren van een soort, zeker wanneer deze verspreid voorkomen of bestaan uit pollen of een groeiwijze met uitlopers is niet eenvoudig. Indien het gaat om soorten die in pollen groeien wordt een pol geteld als 1 exemplaar, grote pollen als 2-5 exemplaren. Van soorten die uitlopers vormen wordt het aantal spruiten geschat. Bij het beschouwen van de gekarteerde aantallen moet de opgegeven aantalsklasse worden gezien als indicatie voor de grootte van de groeiplaats.

2.2 Vegetatiekartering

Voor de vegetatiekartering is gebruik gemaakt van het systeem van plantengemeenschappen volgens de Vegetatie van Nederland (Schaminee, J.H.J., A.H.F. Stortelder & V. Westhoff, 1995). Ter plekke zijn lokale vegetatietypen onderscheiden welke geplaatst zijn binnen het systeem van de Vegetatie van Nederland.

Schaal van de kartering en afgrenzing karteereenheden

Als ondergrond voor de kartering is de topografische kaart van de topografische dienst gebruikt (Top10-vector). De topografische ondergrond bevat vrijwel alle perceelsgrenzen, watergangen, sloten en wegen. Over de topografische ondergrond is een raster van 50 bij 50 meter afgedrukt, corresponderend met het coördinatenstelsel van de Rijksdriehoekmeting (RD-coördinaten).

Vegetatiegrenzen die niet overeenkomen met bestaande perceelsgrenzen op de kaart zijn zo veel mogelijk ingemeten met behulp van GPS. Het raster van 50 x 50 meter op de veldkaarten vormt hiervoor een handig hulpmiddel. Binnen deze blokken zijn de grenzen door afschatten ingetekend.

De schaal van karteren bedroeg 1: 5000.

2.3 Vegetatieopnamen

Ter onderbouwing van de vegetatietypen zijn vegetatieopnamen gemaakt. Een vegetatieopname is een lijst van alle voorkomende vaatplanten, in een qua samenstelling homogeen proefvlak. Mossen zijn eveneens opgenomen. De mate van voorkomen in een proefvlak is geschat met de schaal van Braun-Blanquet, aangepast (tabel 2). De opnamen in de bossen hadden een grootte van 100m² en in korte vegetaties 9m².

Tabel 2 Opnameschaal Braun-Blanquet, aangepast

Code	Aantal individuen	Bedekking
R	zeer weinig	< 5%
+	weinig	< 5%
1	talrijk	< 5%
2m	zeer talrijk	0
2a	willekeurig	5-12 %
2b	willekeurig	13-25%
3	willekeurig	25-50 %
4	willekeurig	25-75 %
5	willekeurig	> 75 %

De locatie van de vegetatieopnamen is vastgelegd met behulp van GPS (RD-coördinaten).

De vegetatieopnamen zijn ingevoerd in het programma Turboveg en verwerkt tot overzichtstabellen met het programma MS Excell.

2.4 Verwerking gegevens

De gegevens zijn verwerkt met behulp van het programma ArcGis 9.2 van Esri.

- De flora gegevens zijn in een excel bestand opgeleverd aan NM, volgens het format voor florakarteringen. Van de flora is van een selectie van soorten en stippenkaart vervaardigd die opgenomen zijn achter in dit rapport.
- Vegetatiekartering

Per terrein is een vlakdekkende vegetatiekaart gemaakt met het voorkomen van de vegetatietypen. Voor de beschrijving van vegetatietypen is aansluiting gezocht bij De Vegetatie van Nederland en voor rompgemeenschappen bij de Veldgids Rompgemeenschappen.

3 Resultaten kartering

3.1 Florakartering

In totaal zijn 55 plantensoorten gekarteerd. Een selectie van deze soorten is weergegeven op de kaarten in bijlage 3. Hieronder wordt van de belangrijkste deelgebieden een beschrijving gegeven wat betreft soortensamenstelling.

In aanvulling op de SNL soorten zijn ook andere kenmerkende soorten gekarteerd. Dit is voor blauwe bos, klimop, adelaarsvaren in het Norgerholt echter niet consequent gedaan.

3.1.1 Norgerholt

In het Norgerholt zijn de volgende soorten aangetroffen (buiten de veentjes):

Adelaarsvaren, Bosanemoon, Bosmuur, Bosgierstgras, Dalkruid, Geel nagelkruid, Gewone salomonszegel, Grote muur, Lelietje-van-dalen, Ruige veldbies en Witte klaverzuring.

Op de verspreidingskaartjes is te zien dat veel soorten sterk gebonden zijn aan de wegen en paden die door het bos lopen. Ruige veldbies, dalkruid, witte klaverzuring en in geringe mate bosmuur komen ook wel buiten de paden voor. Bosanemoon, gewone salomonszegel en bosgierstgras komen vrijwel uitsluitend langs bospaden voor. Hier is enerzijds meer licht, anderzijds is de ophoping van strooisel daar minder. Grote muur en Witte klaverzuring vormen in het voorjaar het meest opvallend aspect met groeiplaatsen tot van 10-tallen meters groot.

Adelaars varen is zeer algemeen in het Norgerholt. Het aantal groeiplaatsen is (veel) groter dan op de kaartjes is aangegeven.

Figuur 2 Norgerholt wordt gekenmerkt door een grote hoeveelheid dood hout en een gevarieerde bosstructuur

3.1.2 *Tonckensbos*

In het Tonckensbos zijn de volgende soorten aangetroffen. Bonte gele dovenetel, bosanemoon, bosveldkers, dalkruid, dubbelloof, geel nagelkruid, gewone eikvaren, gewone salomonszegel, grote muur, hengel, kussentjesmos, lelietje-van-dalen, liggend walstro, pilzegge, rode bosbes, ruige veldbies, struikhei, tormentil, witte klaverzuring en wijfjesvaren.

Het aantal soorten is hoger dan in het nabijgelegen Norgerholt. In het Tonckensbos komen ook soorten voor van voedselarme bossen zoals struikhei, pilzegge, liggend walstro en rode bosbes welke in het Norgerholt ontbreken. Daarentegen ontbreekt Adelaarsvaren in het Tonckensbos. Bosanemoon is slechts op één plaats langs het schelpenpaadje aangetroffen. Blauwe bosbes komt ook veelvuldig voor maar is niet genoteerd.

Er is in de bloeitijd van dennenorchijs goed gezocht naar groeiplaatsen van deze soort. Dennenorchijs zou volgens mondelingen mededeling van Johan van der Wal tot voor enkele jaren terug nog hebben gestaan aan de zijde van de ijsbaan in een gedeelte met grove den. De soort is niet aangetroffen. Ook in het overige deel van het Tonckensbos zijn geschikte locaties nagelopen op dennenorchijs, maar is ook daar niet aangetroffen. Uit de Atlas van de Drentse flora is op te maken dat de soort in de jaren '90 van de vorige eeuw is verdwenen.

3.1.3 *Jan Veld*

Jan Veld is een aanduiding voor een eikenbos dat is gelegen aan de rand van de Tempelstukken in de Slokkert. Omdat er geen naam voor dit bosje bekend is, is de naam Jan Veld gebruikt omdat het op deze wijze bekend staat bij de familie Tonckens.

De volgende soorten zijn aangetroffen: dalkruid, gewone salomonszegel, gewone eikvaren, grote muur, lelietje-van-dalen, ruige veldbies. Opvallend waren zeer grote groeiplaatsen van dalkruid van soms wel 10 meter in doorsnee. Grote muur vormt meest lange linten langs de zandweg naar de Tempelstukken.

3.1.4 *Langeloërduinen en Molenduinen*

De Langeloërduinen en Molenduinen bestaan voor een groot deel uit naaldbos. Meest kenmerkend zijn soorten van naaldbossen: er komen uitgebreide begroeiingen van kraaihei voor. Een bijzonderheid is een groeiplaats van dennenorchijs in de Molenduinen. Er werden ca 70 bloeiwijzen geteld en 200 rozetten. De volgende soorten zijn aangetroffen: adelaarsvaren, blauwe bosbes, bonte gele dovenetel, dalkruid, dennenorchijs, geel nagelkruid, gewone dophei, groot heksenkruid, grote muur, jeneverbes, klimop, klein springzaad, kraaihei, lelietje-van-dalen, struikhei, taxus, pilzegge, witte klaverzuring.

3.1.5 *Marke van Een*

Dit bos aan de Eenerstraat bestaat gedeeltelijk uit loofbos en gedeeltelijk uit naaldbos. Typische bosflora is maar hier en daar aanwezig. Dalkruid en witte klaverzuring zijn beperkt tot een enkel gedeelte in het bos. Gewone salomonszegel heeft echter een ruime verspreiding. In het noordelijk deel komt een vochtig tot nat berkenbos voor met veenmossen.

Aangetroffen soorten: bonte gele dovenetel, dalkruid, gewone eikvaren, gewone salomonszegel, klimop, kraaihei (buiten bos), pilzegge, stekelbrem (buiten bos) en witte klaverzuring. De groeiplaatsen zijn over het algemeen vrij klein, alleen klimop en witte klaverzuring kunnen groeiplaatsen van vele meters beslaan.

3.2 Vegetatiekartering

3.2.1 Steenberg 1 (Zuiderdrift)

Dit veentje ligt aan de Zuiderdrift aan de rand van de Steenbergeres. Het eigendom van Natuurmonumenten omvat twee gedeelten van het veentje, die bovendien niet op elkaar aansluiten. Het grootste deel wordt ingenomen door dicht wilgenstruweel (Qw) van 5/6 meter hoog met een ondergroei van eerdere verlandingsstadia: melkeppe, wolfspoot, grote lisdodde, brede stekelvaren, haakveenmos, veenpluis, grote wederik, pitrus en plaatselijk slangenwortel. Het open water is verdeeld over twee plasjes. Het kleinste plasje wordt omzoomd door een smalle gordel van lisdodde, gevolgd door een vegetatie van pitrus en veenmos (HS5). Aan de randen van het grote plasje is een vochtig berkenbroekbos met veenmossen aanwezig (LB2v).

Aangetroffen soorten: fraai veenmos, gewimperd veenmos, koningsvaren, melkeppe, moerasstruisgras, scherpe zegge, slangenwortel, veenpluis, wateraardbei, waternavel.

3.2.2 Steenberg (Hoofdstraat)

Een driehoekig perceel aan de Hoofdstraat te Steenberg, grenzend aan de Zuursche duinen. De randen van het terrein bestaan uit droog bos van eik en berk met bochtige smele (LQ2d) of pijpenstrootje (LQ2m) in de kruidlaag.

Naar het centrum toe gaat dit droge bos over in vochtige bostypen: berkenbroekbos met veenmossen (LB2v) en wilgenstruwelen (Qw). Aan de noordzijde bevatte het bos kleine veenbes, ongetwijfeld een relict van vorige open verlandingsstadia. Langs de oevers van het ven is plaatselijk een begroeiing van grote lisdodde aanwezig. Op een plek langs de oever is een groeiplaats van moerasvaren (*Thelypteris palustris*) aanwezig.

Figuur 3 wilgenstruweel met een goed ontwikkelde moslaag van haakveenmos (*Sphagnum squarrosum*) en gewimperd veenmos (*Sphagnum fimbriatum*)

Gekarteerde soorten: draadzegge, gewoon veenmos, gewimperd veenmos, haakveenmos, kleine veenbes, moerasstruisgras, moerasvaren, snavelzegge, veelbloemige salomonszegel, veenpluis, wateraardbei, waternavel, zompzegge, zwarte zegge.

3.2.3 *Noordse veld 1 (Noordstukken)*

Dit veentje bevindt zich aan de Noordstukken, ten zuiden van de gasopslag te Langelo. De zuidzijde van het veentje is in eigendom van Natuurmonumenten. De rand van het terrein bestaat uit vrij droog eiken-berkenbos met pijpenstrootje. Hierna volgt een smalle zone met berkenbroek met veenmossen (LB2a) met daarachter wilgenstruweel. In het berkenbos is duidelijk waar te nemen dat berken omwaaien als ze te groot worden en zo zorgen voor enige dynamiek. Op de wortelkluiten van deze berken groeien soorten van drogere omstandigheden zoals bochtige smele en sommige bladmossen. In de poeltjes die op deze wijze ontstaan krijgen zeggesoorten een kans, zoals oeverzegge en zompzegge.

De oeverzone wordt gevormd door Liesgras, waternavel, lisdodde en opslag van berk en wilg. Aan de oostoever is een vegetatie met wateraardbei en moerasstruisgras aanwezig.

Aangetroffen soorten: gewimperd veenmos, gewoon veenmos, haakveenmos, melkeppe, moerasstruisgras, oeverzegge, wateraardbei, waternavel, zompzegge, zwarte zegge,

3.2.4 *Noordse veld 2 (Noordse veldweg)*

Dit veentje bevindt zich aan de Noordse veldweg ten noorden van de Langeloërduinen. Aan de zandweg heeft een boerderij gestaan die inmiddels gesloopt is. Langs de Noordse veldweg bevindt zich eerst een brede strook droog bos met berk en eik. Daarachter bevindt zich een komvormig veentje met een van de best ontwikkelde vegetaties van alle onderzochte veentjes. Aan de zuidzijde bevindt zich een vegetatie met een bulten en slenkenstructuur. De slenken bestaan uit veenpluis en veenmos en de bulten uit lavendelhei, gewone dophei en hoogveenveenmos. (HS3/HE3c). Aan de oostzijde en noordzijde van het ven komen nog meer vegetaties voor met veenpluis en veenmos (HS3) plaatselijk met opslag. Op de grens van land en water groeien pitrusruigtes. Aan de westzijde komen wilgenstruwelen, riet- en lisdoddevegetaties voor en berkenbroekbos met veenmossen.

Aangetroffen soorten: gewimperd veenmos, gewoon veenmos, hoogveenveenmos, kleine veenbes, kleine zonnedaauw, lavendelhei, snavelzegge, veenpluis, wateraardbei, waternavel, waterveenmos, witte snavelbies, zompzegge.

Figuur 4 hoogveenbultenvegetatie met gewone dophei en lavendelhei in het veentje aan de Noordse veldweg

3.2.5 Norgerholt 1

Dit veentje grenst direct aan het Norgerholt en ligt op de overgang van het bos naar de es. Het gehele veentje wordt omgeven door een wandelpad met uitzondering van de zuidzijde, dat druk gebruikt wordt door inwoners van Norg. Open vegetaties zijn alleen aan de zuidzijde aanwezig. Ingesloten door het bos is hier een vegetatie aanwezig met pitrus en veenmossen. In het veen staan grotendeels afgestorven berken. Het veenmos vormt dikke kussen die tegen de pitruspollen opgroeien. Langs de overige zijden van het ven is slechts een smalle strook begroeiing aanwezig met een abrupte overgang van land naar water. Plaatselijk groeien elzen en wilgen met de voeten in het water, wat erop wijst dat de waterstand is het verleden actief is verhoogd. Ook het afsterven van berken aan de zuidzijde wijst op verhoging van de waterstand. De begroeiing duidt nergens op voedselarme omstandigheden. De dominantie van Gewimperd veenmos aan de zuidzijde en de aanwezigheid van pitrus en lisdoddevegetaties duidt op enige verrijking met meststoffen. De instroming van met meststoffen verrijkt water van de es is hier waarschijnlijk debet aan.

Aangetroffen soorten: gewimperd veenmos, moeraszegge, pluimzegge, snavelzegge, zompzegge.

3.2.6 Norgerholt 2 (op de es)

Op de es bevindt zich een komvormig veentje dat aan alle zijden ingesloten wordt door cultuurgrond. De buitenranden van het veentje worden gevormd door wilgenstruwelen (Qw1, Qw2) en plaatselijk pitrusruigten (Rp). Het wilgenstruweel bevatte een zeer slappe niet beloopbare bodem. Het fraaist ontwikkelde gedeelte bevindt zich aan de westzijde. Hier heeft zich een berkenbroek met veenmossen, veenpluis, en draadzegge gevormd met daaraan grenzend een oeverzone met slangenwortel (MP4). Langs de oevers komen verlandingsvegetaties met lisdodde voor en watervegetaties met witte waterlelie en gele plomp.

Aangetroffen soorten: draadzegge, fraai veenmos, haakveenmos, moerasstruisgras, slangenwortel, snavelzegge, veenpluis, waternavel, zompzegge.

Figuur 5 overzicht over het veentje op de es bij het Norgerholt

3.2.7 Ankehaarveld

Op het Ankehaarveld ligt te midden van bieten- en maisakkers een vrij liggend veentje omgeven door diepe sloten. De buitenranden van het veentje bestaan uit droog bos met eik en berk met een ondergroei van braam (LQ1b), Amerikaanse vogelkers (LQ1p), bochtige smele (LQ2d), of pijpenstrootje (LQ2m). Daarbinnen bevindt zich een lager gelegen komvormig terreingedeelte met berkenbroek (LB2a, LB2v). In het centrum bevindt zich open water. De oeverzone bestaat voor een groot deel uit een vegetatie met pitrus, veenmos, veenpluis en waternavel (HS5) met plaatselijk veel opslag van berk. Hierin bevinden zich enkele kleine putjes met in het water drijvend waterveenmos (HS1). Aan de noordzijde zijn verlandingsvegetaties met snavelzegge (HS2) en lisdodde (MP3) aanwezig. De begroeiing met pitrus langs de randen duidt op verrijking met meststoffen. De oorzaak is niet bekend, mogelijk dat hier in het verleden een kolonie kokmeeuwen aanwezig was. Opmerkelijk was het vele zwerfafval in de randen van het bosje : landbouwplastic, glas, zinken emmers , en gebiedsvreemde soorten als theeboompje.

Aangetroffen soorten: gewimperd veenmos, haakveenmos, moerasstruisgras, snavelzegge, veenpluis, waternavel, zompzegge, zwarte zegge.

Figuur 6 vegetatie met pitrus, gewimperd veenmos en veenpluis

4 Geraadpleegde bronnen

Meijden, R. van der, 2005. Heukels' Flora van Nederland. Nationaal Herbarium Nederland. Wolters Noordhoff bv Groningen / Houten.

Schaminee, J.H.J, A.H.F. Stortelder & V. Westhoff, 1995. De Vegetatie van Nederland. Opuluss Press. Uppsala. Leiden.

Schaminee, J, J. Janssen, E. Weeda, P. Hommel, R. Haveman, P. Schipper, D. Bal. 2015. Veldgids Rompgemeenschappen. KNNV Uitgeverij. Zeist.

Vereniging Natuurmonumenten. Natuurdatabank.

Werkgroep Florakartering Drenthe. 1999. Atlas van de Drentse Flora. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV. Haarlem. Werkgroep Florakartering Drenthe.

Centraal bureau voor de Statistiek. 1992. Botanisch basisregister 1991. Voorburg/Heerlen

Internet

Bodemkaart Provincie Drenthe

Kwaliteitssoorten SNL van de beheertypen N6.01, N6.03, N6.04, N14.02, N15.02

CBS	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam
55	<i>Andromeda polifolia</i>	Lavendelhei
56	<i>Anemone nemorosa</i>	Bosanemoon
93	<i>Arnica montana</i>	Valkruid
146	<i>Blechnum spicant</i>	Dubbelloof
178	<i>Calla palustris</i>	Slangenwortel
186	<i>Calluna vulgaris</i>	Struikhei
213	<i>Carex appropinquata</i>	Paardenhaarzegge
228	<i>Carex echinata</i>	Sterzegge
237	<i>Carex elata</i>	Stijve zegge
239	<i>Carex lasiocarpa</i>	Draadzegge
220	<i>Carex oederi</i> subsp. <i>oedocarpa</i>	Geelgroene zegge
263	<i>Carex strigosa</i>	Slanke zegge
266	<i>Carex trinervis</i>	Drienvervige zegge
257	<i>Carex reichenbachii</i>	Valse zandzegge
288	<i>Centunculus minimus</i>	Dwergbloem
324	<i>Cicendia filiformis</i>	Draadgentiaan
332	<i>Cirsium dissectum</i>	Spaanse ruiter
337	<i>Cladium mariscus</i>	Galigaan
346	<i>Comarum palustre</i>	Wateraardbei
349	<i>Convallaria majalis</i>	Lelietje-van-dalen
356	<i>Cornus suecica</i>	Zweedse kornoelje
360	<i>Corrigiola litoralis</i>	Riempjes
884	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	Vleeskleurige orchis
1616	<i>Dactylorhiza maculata</i>	Gevlekte orchis
890	<i>Dactylorhiza majalis</i> subsp. <i>praetermissa</i>	Rietorchis
399	<i>Deschampsia setacea</i>	Moerassmele
2673	<i>Dicranum bonjeanii</i>	Moerasgaffeltandmos
2672	<i>Dicranum bergeri</i>	Veengaffeltandmos
417	<i>Drosera intermedia</i>	Kleine zonnedauw
416	<i>Drosera longifolia</i>	Lange zonnedauw
418	<i>Drosera rotundifolia</i>	Ronde zonnedauw
1607	<i>Dryopteris affinis</i>	Geschubde mannetjesvaren
420	<i>Dryopteris cristata</i>	Kamvaren
436	<i>Eleocharis multicaulis</i>	Veelstengelige waterbies
447	<i>Empetrum nigrum</i>	Kraaihei
473	<i>Erica tetralix</i>	Gewone dophei
477	<i>Eriophorum gracile</i>	Slank wollegras
479	<i>Eriophorum vaginatum</i>	Eenarig wollegras
496	<i>Euphorbia palustris</i>	Moeraswolfsmelk
2316	<i>Euphrasia stricta</i> s.l.	Stijve ogentroost
558	<i>Genista anglica</i>	Stekelbrem
559	<i>Genista germanica</i>	Duitse brem
560	<i>Genista pilosa</i>	Kruipbrem
568	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	Klokjesgentiaan
590	<i>Goodyera repens</i>	Dennenorchis
422	<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	Gebogen driehoeksvaren
597	<i>Hammarbya paludosa</i>	Veenmosorchis
638	<i>Hottonia palustris</i>	Waterviolier
643	<i>Hypericum canadense</i>	Canadees hertshooi
650	<i>Hypericum pulchrum</i>	Fraai hertshooi
651	<i>Hypericum tetrapterum</i>	Gevleugeld hertshooi
659	<i>Illecebrum verticillatum</i>	Grondster
689	<i>Juncus tenageia</i>	Wijdbloeiende rus
711	<i>Lathyrus linifolius</i>	Knollathyrus
714	<i>Lathyrus palustris</i>	Moeraslathyrus
746	<i>Linnaea borealis</i>	Linnaeusklokje
748	<i>Liparis loeselii</i>	Groenknolorchis
769	<i>Luzula luzuloides</i>	Witte veldbies
770	<i>Luzula pilosa</i>	Ruige veldbies

771	<i>Luzula sylvatica</i>	Grote veldbies
777	<i>Lycopodiella inundata</i>	Moeraswolfsklauw
774	<i>Lycopodium annotinum</i>	Stekende wolfsklauw
775	<i>Lycopodium clavatum</i>	Grote wolfsklauw
778	<i>Lycopodium selago</i>	Dennenwolfsklauw
786	<i>Maianthemum bifolium</i>	Dalkruid
804	<i>Melampyrum pratense</i>	Hengel
821	<i>Menyanthes trifoliata</i>	Waterdrieblad
824	<i>Mespilus germanica</i>	Mispel
834	<i>Monotropa hypopitys</i>	Stofzaad
849	<i>Myrica gale</i>	Wilde gagel
856	<i>Narcissus pseudonarcissus</i> subsp. <i>pseudonarcissus</i>	Wilde narcis s.s.
858	<i>Narthecium ossifragum</i>	Beenbreek
749	<i>Neottia cordata</i>	Kleine keverorchis
753	<i>Oeverkruid</i>	Oeverkruid
423	<i>Oreopteris limbosperma</i>	Stippelvaren
908	<i>Osmunda regalis</i>	Koningsvaren
909	<i>Oxalis acetosella</i>	Witte klaverzuring
3428	<i>Pallavicinia lyellii</i>	Elzenmos
923	<i>Pedicularis palustris</i>	Moeraskartelblad
924	<i>Pedicularis sylvatica</i>	Heidekartelblad
950	<i>Platanthera bifolia</i>	Welriekende nachtorchis
962	<i>Polygala serpyllifolia</i>	Liggende vleugeltjesbloem
963	<i>Polygala vulgaris</i>	Gewone vleugeltjesbloem
964	<i>Polygonatum multiflorum</i>	Gewone salomonszegel
966	<i>Polygonatum verticillatum</i>	Kranssalomonszegel
1016	<i>Primula vulgaris</i>	Stengelloze sleutelbloem
1033	<i>Pyrola minor</i>	Klein wintergroen
1038	<i>Radiola linoides</i>	Dwergvlas
1068	<i>Rhynchospora alba</i>	Witte snavelbies
1069	<i>Rhynchospora fusca</i>	Bruine snavelbies
1092	<i>Rubus saxatilis</i>	Steenbraam
1122	<i>Salix pentandra</i>	Laurierwilg
1124	<i>Salix repens</i>	Kruipwilg
1149	<i>Scheuchzeria palustris</i>	Veenbloembies
1161	<i>Schoenoplectus tabernaemontani</i>	Ruwe bies
1187	<i>Senecio nemorensis</i>	Schaduwkruiskruid
1222	<i>Solidago virgaurea</i>	Echte guldenroede
3172	<i>Spagnum capillifolium</i>	Stijf veenmos
3011	<i>Spagnum magellanicum</i>	Hoogveenveenmos
3022	<i>Spagnum russowi</i>	Violet veenmos
1228	<i>Sparganium angustifolium</i>	Drijvende egelskop
1230	<i>Sparganium natans</i>	Kleinste egelskop
3001	<i>Sphagnum compactum</i>	Kussentjesveenmos
3008	<i>Sphagnum fuscum</i>	Bruin veenmos
3013	<i>Sphagnum molle</i>	Week veenmos
3174	<i>Sphagnum rubellum</i>	Rood veenmos
3024	<i>Sphagnum subnitens</i>	Glanzend veenmos
3027	<i>Sphagnum tenellum</i>	Zacht veenmos
3018	<i>Sphagnum pulchrum</i>	Vijfrijig veenmos
3016	<i>Sphagnum papillosum</i>	Wrattig veenmos
1258	<i>Succisa pratensis</i>	Blauwe knoop
1273	<i>Teucrium scorodonia</i>	Valse salie
1275	<i>Thalictrum flavum</i>	Poelruit
1153	<i>Trichophorum cespitosum</i> subsp. <i>germanicum</i>	Veenbies
1295	<i>Trientalis europaea</i>	Zevenster
1302	<i>Trifolium medium</i>	Bochtige klaver
1324	<i>Utricularia minor</i>	Klein blaasjeskruid
913	<i>Vaccinium oxycoccos</i>	Kleine veenbes
1330	<i>Vaccinium uliginosum</i>	Rijsbes
1331	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	Rode bosbes
1332	<i>Valeriana dioica</i>	Kleine valeriaan
1380	<i>Viola canina</i>	Hondsviooltje
1389	<i>Viola persicifolia</i>	Melkviooltje

Bijlage 2.

Lijst van aangetroffen soorten per terrein

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Ankehaarveld	Marke van Een	Molenduïn & Langeloerduin	Noordse veld (2 veentjes)	Norgerholt incl 2 veentjes	Steenbergen (2veentjes)	Jan Veld	Tonckensbos
Vaatplanten									
Agrostis canina	Moerasstruisgras	1			3	2	3		
Aira preacox	Vroege haver			1					
Andromeda polifolia	Lavendelhei				1				
Anemone nemorosa	Bosanemoon					43			1
Asperula sp.	Bedstro			1					
Athyrium filix-femina	Wijfjesvaren								2
Blechnum spicant	Dubbelloof								2
Calla palustris	Slangenwortel					4	4		
Calluna vulgaris	Struikhei			5					1
Cardamine flexuosa	Bosveldkers								16
Carex acuta	Scherpe zegge						1		
Carex curta	Zompzegge	1			1	3	2		
Carex lasiocarpa	Draadzegge					3	1		
Carex nigra	Zwarte zegge	2			1		2		
Carex pilulifera	Pilzegge		6	10					1
Carex riparia	Oeverzegge				1				
Carex rostrata	Snavelzegge	4			2	3	1		
Cerastium semidecandrum	Zandhoornbloem		1						
Circaea lutetiana	Groot heksenkruid			1					
Comarum palustre	Wateraardbei				3		4		
Convallaria majalis	Lelietje-van-dalen			6		29		10	1
Cytisus scoparius	Brem		1						
Empetrum nigrum	Kraaihei		3	43					
Erica tetralix	Gewone dophei			8					1
Eriophorum angustifolium	Veenpluis	10			4	3	9		
Galium saxatile	Liggend walstro								1
Genista anglica	Stekelbrem		1						
Geum urbanum	Geel nagelkruid			4		4			1
Goodyera repens	Dennenorchis			1					
Hedera helix	Gewone klimop		15	14				16	5
Hieracium pilosella	Muizenoor		1						
Hyacinthus orientalis	Hyacint		1						
Hydrocotyle vulgaris	Waternavel	1			4	3	4		
Impatiens parviflora	Klein springzaad			1					
Juniperus communis	Jeneverbes			4					
Lamiastrum galeobdolon ssp. argentatum	Bonte gele dovenetel		5	6		3			1
Lamium galeobdolon florentinum	Gele dovenetel					1			3
Luzula multiflora	Veelbloemige veldbies		1						1
Luzula pilosa	Ruige veldbies					16		1	9
Maianthemum bifolium	Dalkruid		1	5	1	23		15	15
Melampyrum pratense	Hengel								7
Milium effusum	Bosgierstgras					37			
Nardus stricta	Borstelgras			2					
Ornithogalum umbellatum	Gewone vogelmelk					1			
Ornithopus perpusillus	Klein vogelpootje		1						
Osmunda regalis	Koningsvaren						2		

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Ankehaarveld	Marke van Een	Molenduin & Langeloeerduin	Noordse veld (2 veentjes)	Norgerholt incl 2 veentjes	Steenbergen (2veentjes)	Jan Veld	Tonckensbos
<i>Oxalis acetosella</i>	Witte klaverzuring		5	14		52			19
<i>Polygonatum multiflorum</i>	Gewone salomonszegel		35			22		2	7
<i>Polypodium vulgare</i>	Gewone eikvaren		1					1	1
<i>Potentilla erecta</i>	Tormentil								1
<i>Prunus sp.</i>	Laurierstruik		1						
<i>Pteridium aquilinum</i>	Adelaarsvaren			1		4			
<i>Rhynchospora alba</i>	Witte snavelbies				1				
<i>Stellaria holostea</i>	Grote muur			2		100		19	1
<i>Stellaria nemorum</i>	Bosmuur					43			
<i>Taxus baccata</i>	Taxus			3					
<i>Thelypteris palustris</i>	Moerasvaren						2		
<i>Vaccinium myrtillus</i>	Blauwe bosbes			83					
<i>Vaccinium oxycoccus</i>	Kleine veenbes				1		1		
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	Rode bosbes			9					8
<i>Viola palustris</i>	Moerasviooltje								1
Mossen									
<i>Leucobryum glaucum</i>	Kussentjesmos			1					4
<i>Sphagnum cuspidatum</i>	Waterveenmos				4				
<i>Sphagnum fallax</i>	Fraai veenmos					4	1		
<i>Sphagnum fimbriatum</i>	Gewimperd veenmos	3			3		6		
<i>Sphagnum magellanicum</i>	Hoogveenveenmos				3				
<i>Sphagnum palustre</i>	Gewoon veenmos			1	4		4		
<i>Sphagnum squarrosum</i>	Haakveenmos	2	1			2	1		
<i>Thuidium tamariscinum</i>	Gewoon thujamos			9					7

Beschrijving gekarteerde vegetatietypen

I Graslanden

GT1 Type van Gewoon struisgras en Biggenkruid (14RG5)

Schraal grasland op de plaats van een voormalige boerderij aan de Noordseveldweg. De vegetatie bestaat uit soorten als gewoon struisgras, biggenkruid en smalle weegbree. In het grasland is veel opslag van grove den aanwezig.

Syntaxonomie: RG Gewoon struisgras – Gewoon biggenkruid

II Veenmosvegetaties

HS1 Type van Waterveenmos

Soortenarme vegetaties bestaande uit in het water drijvend waterveenmos. Naast waterveenmos komen geen andere soorten voor. Het type is gekarteerd in enkele putjes op het Ankehaarveld.

Syntaxonomie: RG Sphagnum cuspidatum (Scheuzerietae) 10RG2

HS2 Type van Snavelzegge

Soortenarme door snavelzegge en veenmossen gedomineerde begroeiingen in de oeverzone van vennen.

Snavelzegge is een van de vroegste verlandingsstadia aan de randen van voedselarme vennen. Naarmate de verlanding voortschrijdt neemt het aandeel veenmossen toe.

Het type is aangetroffen aan de randen van open water in het veentje op het Ankehaarveld.

Syntaxonomie: RG Carex rostrata (Scheuzerietea) 10RG4

HS3 Type van Veenpluis en Veenmos

Vegetaties bestaande uit een gesloten dek van veenmossen met daarin veenpluis frequent.

Komt voor in veentje aan de Noordse veldweg. Opvallend is dat er ofwel pitrus aanwezig is, of opslag van berk aanwezig is. Vegetaties van veenpluis en veenmos komen voor langs verlandende vennen en volgen in de regel vegetaties met waterveenmos op.

Syntaxonomie: RG Eriophorum angustifolium-Sphagnum (Scheuzerietea) 10RG5

HS5 Type van Pitrus en Veenmos

Begroeiingen waarin pitrus en gewimperd veenmos en soms ook haakveenmos domineren. Vrijwel overal zijn gewone watervanel en veenpluis begeleidende soorten. Hier en daar kan opslag van geoorde wilg of zachte berk optreden. Het type is gekarteerd in het veentje op het Ankehaarveld en in het veentje aan de rand van het Norgerholt. Dit type vegetatie duidt vrijwel altijd op een overmaat aan voedingsstoffen (stikstof, fosfaat) als gevolg van binnendringen van landbouwwater of door vogel(kolonies).

Syntaxonomie: Pitrus is een soort die niet van nature voorkomt in voedselarme vennen, daarom wordt de vegetatie gerekend tot een derivaatgemeenschap. DG Juncus effusus-Sphagnum (Scheuzerietea) 10DG1

HS6 Type van Veenmos en Riet

Rietvegetaties met een gesloten dek van veenmossen. Het type is gekarteerd aan de westzijde van het veentje aan de Noordseveldweg. Waarschijnlijk duidt de aanwezigheid van riet op het binnendringen van voedselrijk water vanaf de es.

Syntaxonomie: moeilijk te plaatsen in het systeem van plantengemeenschappen.

HB3v Type van Pijpenstrootje en veenmossen

Pijpenstrootje vegetaties waarin veenmossen meer dan 5% bedekken. Het type is gekarteerd in het veentje aan de Noordseveldweg. Het betreft soortenarme begroeiingen aan de rand van voedselarme vennen. Na verloop van tijd gaan ze over in struweel of berkenbos.

Syntaxonomie: RG *Molinia caerulea* – *Sphagnum* (Scheuzerietea) 10RG6

HS3/HE3c Type van Lavendelhei en Gewone dophei

Vegetaties bestaande uit een bulten en slenkenstructuur. De slenken bestaan uit veenmos en veenpluis. De bulten bevatten lavendelhei, gewone dophei, kleine veenbos en hoogveenveemos. De vegetatie wordt uitsluitend gevoed door regenwater. In dit voedselarme milieu gaat de successie zeer langzaam waardoor deze vegetaties lang in stand kunnen blijven.

Deze goed ontwikkelde hoogveenvegetatie is aangetroffen in het veentje aan de Noordseveldweg.

Syntaxonomie: Erico - *Sphagnetum magellanicum* 11Ba1

III Berkenbossen

Bossen die gedomineerd worden door zachte berk. Ze komen in de randen van vrijwel alle onderzochte veentjes. Al naar gelang de aanwezigheid van veenmossen zijn er twee vormen onderscheiden. Beide behoren ze tot de rompgemeenschap pijpenstrootje van het verbond van berkenbroekbossen. Deze bossen worden uitsluitend gevoed door zuur en voedselarm regenwater, en de bodem is vaak venig. In de onderzochte veentjes komen ze voor tussen de berken-eikenbossen die vaak aan de rand zijn te vinden en de open vegetaties met pijpenstrootje en veenmossen. Ruimtelijk zijn deze berkenbossen vaak verweven met struwelen van grauwe wilg.

Syntaxonomie: Beide onderstaande vormen zijn te rekenen tot de RG *Molinia caerulea* (*Betulion pubescentis*) 40RG2

LB2a Type van Zachte berk

Vrij laag blijvende bossen met een boomlaag van zachte berk. In de kruidlaag domineert pijpenstrootje. Verder komen vaak stekelvarens, bochtige smele en zompzegge voor. Er kunnen soorten van voorgaande successiestadia aanwezig zijn. Er zijn diverse bladmossen aanwezig, maar veenmossen bedekken nooit meer dan 5%.

LB2v Type van Zachte berk en Veenmos

Als het voorgaande type, maar nu bedekken veenmossen meer dan 5%. Veenpluis en pitrus zijn meestal ook aanwezig. Naarmate schommelingen in de waterstanden groter zijn varieert het aandeel pijpenstrootje. Veenmossen zijn goed vertegenwoordigd: waterveenmos, fraai veenmos, gewimperd veenmos of gewoon veenmos. In het ven bij Steenberg kwam zelfs kleine veenbes voor in de ondergroei.

LB2v/Qw

Berkenbossen afgewisseld met struweel van grauwe wilg.

IV Berken-Eikenbossen

Onder deze groep vallen min of meer droge bossen waarin naast berk ook zomereik een belangrijk deel uitmaakt van de boomlaag. De struiklaag bevat soorten als wilde lijsterbes, en Amerikaanse eik en opslag van zachte berk en zomereik. De kruidlaag is vrij soortenarm. Gewoon struisgras, bochtige smelev, pijpenstrootje klimop, jonge hultstruikjes, bramen zijn vaak aanwezig. De moslaag bevat soorten als gewoon dikkopmos, fijn laddermos en haarmos.

Syntaxonomisch worden deze bossen ingedeeld bij het Zomereikverbond (*Quercion roboris*).

LQ1b Type van Zomereik en Braam

Droge bossen met een boomlaag van zachte berk. De kruidlaag wordt gedomineerd door gewone braam, framboos, gewoon struisgras, pijpenstrootje en gestreepte witbol. Hier en daar zijn nog meer soorten van voedselrijke gestoorde omstandigheden te vinden zoals hondsdrif, vingerhoedskruid en pitrus. Het type is gekarteerd aan de rand van het veentje op het Ankehaarveld.

Syntaxonomie: RG *Rubus gratus*-*Rubus plicatus* (*Quercion roboris*) 42RG5

LQ1p Type van Zomereik en Amerikaanse vogelkers

Droge bossen met een boomlaag van zomereik en zachte berk. De struiklaag wordt gedomineerd door Amerikaanse vogelkers. Het type is gekarteerd op het Ankehaarveld.

Syntaxonomie: DG *Prunus serotina* (*Quercion roboris*) 42DG3

LQ2a Type van Zomereik en Berk

Bossen met zomereik en berk en een weinig kenmerkende ondergroei. Een kruidlaag is vrijwel afwezig.

Syntaxonomie: RG *Hypnum cupressiforme*-*Dicranum scoparium* (*quercetea roboris-petreae*) 42RG2

LQ2d Type van Zomereik en Bochtige smelev

Als hierboven beschreven, maar in dit type is een duidelijk kruidlaag waarin bochtige smelev een belangrijke rol speelt aanwezig.

Syntaxonomie: subassociatie *deschampsietosum* van het *Betulo-Quercetum roboris* (42Aa1)

LQ2m Type van Zomereik en Pijpenstrootje

Vrij droge berken-eikenbossen waarin pijpenstrootje een opvallende soort is in de kruidlaag. Pijpenstrootje domineert echter niet, zoals dat wel het geval is in de nattere berkenbossen van het type LB2a of LB2v (zie boven) en er komen ook andere kruiden voor van eikenbossen zoals klimop, kamperfoelie, bochtige smelev, hult, e.d

Syntaxonomie: subassociatie *molinetosum* van het *Betulo-Quercetum roboris* (42Aa1)

LQ2s Type van Zomereik en Stekelvarens

Bossen waarin stekelvarens sterk op de voorgrond treden. Met name brede stekelvarens kan op plaatsen tot dominantie komen. Algemeen wordt aangenomen dat het hier om enigszins gestoorde bossen gaat, bijvoorbeeld als gevolg van bodembewerking in het verleden of inwaai van meststoffen.

Syntaxonomie: subassociatie *dryopteritedosum* van het *Betulo-Quercetum roboris* (42Aa1).

V Struwelen

Qw1 Type van Grauwe wilg

Struwelen met dominantie van grauwe wilg. Vaak is ook hier en daar zachte berk aanwezig, welke dan boven het struweel uitsteekt. De ondergroei is nooit uitbundig ontwikkeld omdat het dichte bladerdak veel licht wegvangt. Al naar gelang de voedselrijkdom van de bodem en de voeding met grond dan wel regenwater

bestaat de kruidlaag uit soorten van natte, matig voedselrijke omstandigheden zoals fioringras, zompzegge, brede en smalle stekelvaren, grote wederik, wolfsfoot, lisdodde of uit een zuurdere voedselarme begroeiing met haakveenmos en pijpenstrootje.

Syntaxonomie: Salicion cinereae (36Aa)

Qw2 Type van Laurierwilg

In het veentje grenzend aan het Norgerholt werd een wilgenstruweel aangetroffen met een belangrijk aandeel van laurierwilg.

Syntaxonomie: Salicion cinereae (36Aa)

VI Ruigten

Aan de randen van de gekarteerde veentjes zijn diverse ruigtes aangetroffen. Deze zijn veelal sterk beïnvloed door het omliggende landgebruik. Al naar gelang de dominantie van de samenstellende soorten zijn er Vochtige Ruigten met Hennegras of met Riet en Haagwinde (Rc), Grasruigte met akkerdistel en grote brandnetel (Rg) en Pitrusruigten (Rp) onderscheiden.

VII Watervegetaties

De meeste veentjes bevatten open water zonder watervegetatie (W0). Plaatselijk zijn begroeiingen aanwezig van witte waterlelie (W1) of gele plomp (W2). In veel gevallen zijn wortelstokken van waterlelie of gele plomp door mensen in het water gegooit, vanwaaruit deze vegetaties zich hebben ontwikkeld.

4.1.1 Verlandingsvegetaties

MC1 Type van Wateraardbei en Moerasstruisgras

In een van de veentjes op het Noordse veld is een vegetatie aanwezig met wateraardbei, moerasstruisgras, knikkend tandraad, hennegras, snavelzegge, liesgras, waternavel, wolfsfoot, grote wederik, melkeppe en twee soorten veenmossen. De samenstelling wijst op permanent natte, maar mesotrofe omstandigheden waarbij voeding met grondwater mogelijk een rol speelt.

Syntaxonomie: De vegetatie kan gerekend worden tot een rompgemeenschap van de kleine zeggenvegetaties (Parvocaricetea). Indeling in een duidelijk herkenbare en goed afgegrensde gemeenschap is binnen de kleine zeggenvegetaties nooit eenvoudig.

MP1 Type van Liesgras en Waternavel

Met wilg, lisdodde opslag berk

Syntaxonomie:

MP3 Type van Grote lisdodde

Dit type komt regelmatig voor als smalle verlandingszone op de grens van water en land.

Syntaxonomie: RG Typha latifolia (Phragmitetea) 8RG9

MP4 Type van Slangenwortel

In het veentje bij het Norgerholt kwam een verlandingsvegetatie voor met slangenwortel, snavelzegge en grote lisdodde als belangrijkste soorten. Slangenwortel vormt een soort drijftil waarop andere soorten zich kunnen vestigen, zelfs houtige gewassen.

Syntaxonomie: Deze begroeiingen worden opgevat als rompgemeenschap van het draadzegge-verbond uit de klasse der kleine zeggen: RG *Calla palustris* (Caricion lasiocarpae) 10RG01

Bijlage 4

Kaartbijlagen

Soortverspreidingskaarten
Vegetatiekaarten

Steenbergen

Legenda

Waternatuur

Open water

Verlandingsvegetatie

Type van Grote Iisdodde

Veenmosvegetatie

Type van Pituus en Veenos

Struweelvegetatie

Type van Grauwe wilg

Berkenbroekbos

Type van Zachte berk

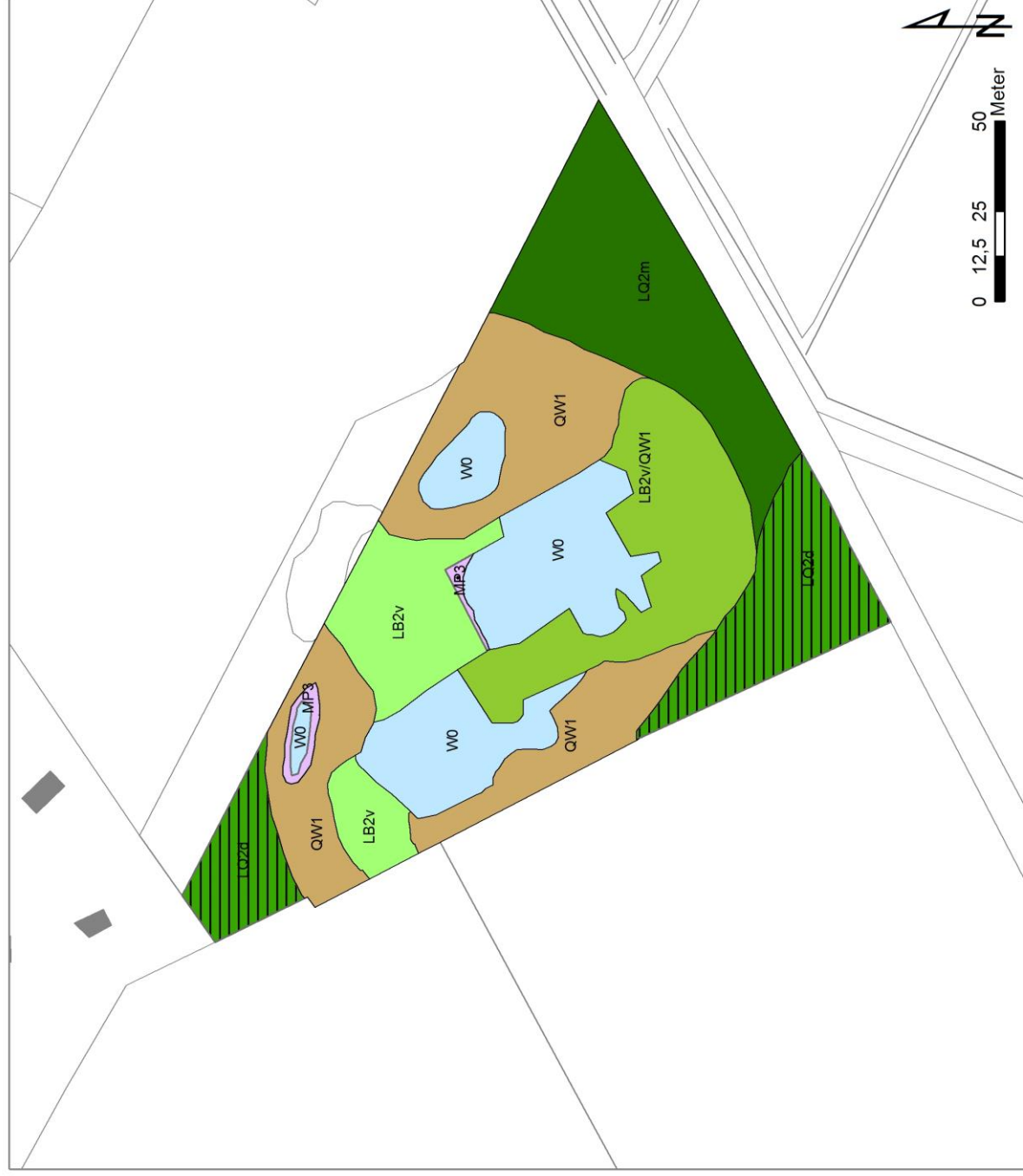
Type van Zachte berk en Veenmos

Eikenbos

Type van Zomereik en Bochtige smeile

Maart 2015

Tonckens Ecologie / Haren

Steenbergen Hoofdstraat

Legenda

Watervegetaties

Open water

Verlandingsvegetatie

Type van Grote lisdodde

Struweelvegetatie

Type van Grauwe wilg

Berkenbroekbos

Type van Zachte berk en Veenmos

Type van Zachte berk en Veenmos /
Grauwe wilg

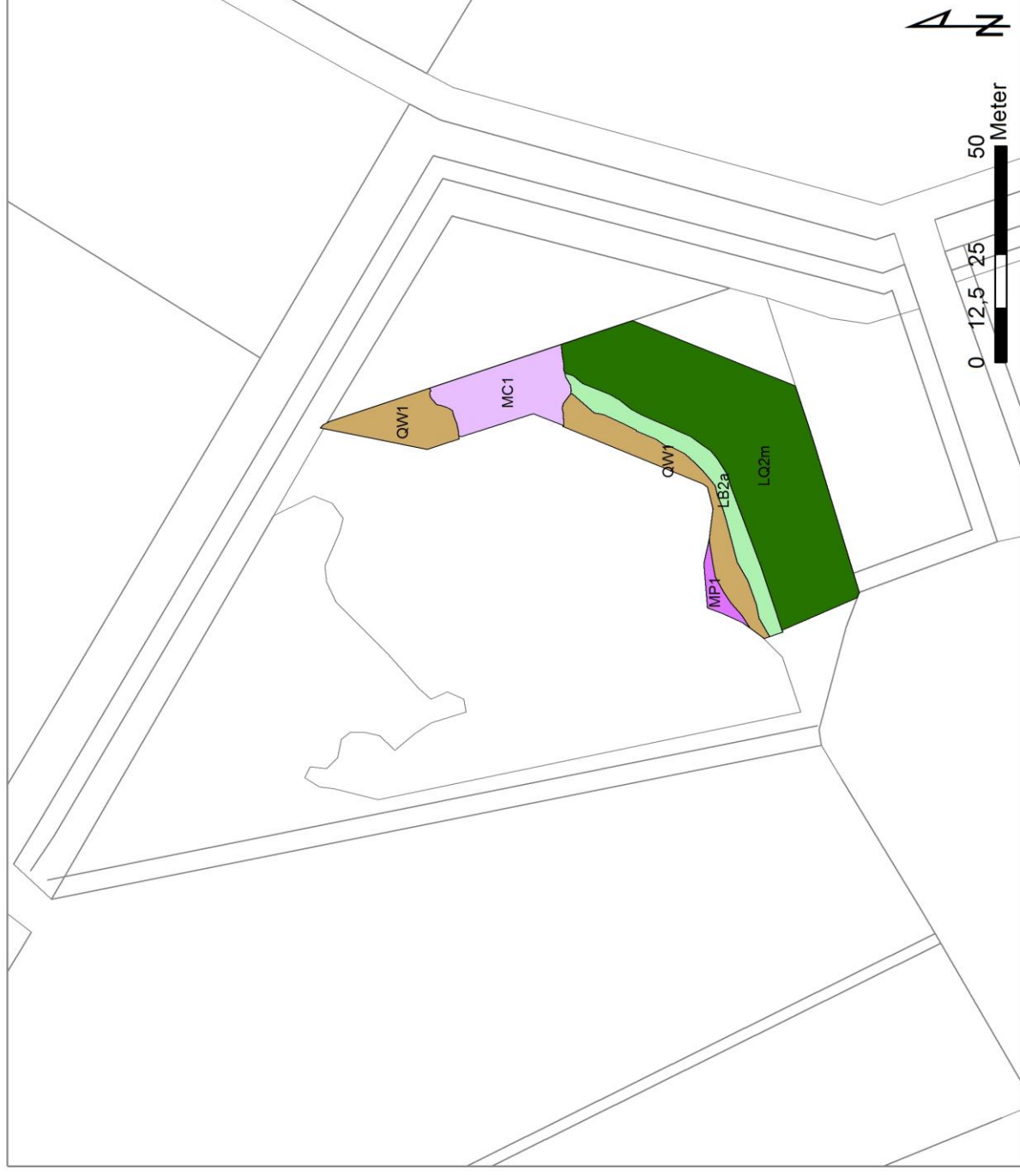
Eikenbos

Type van Zomereik en Bochtige
smele

Type van Zomereik en Pijpenstrootje

Maart 2015

Tonckens Ecologie / Haren

Noordseveldweg

Legend

Watervegetaties

Open water

Verlandingsvegetatie

Type van Grote Iisdodde

Veenmosvegetatie

Type van Pijpenstrootje en Veenmos

Type Veenpluis en Veenmos

Type van Lavendelhei en Gewone dophei

Type van Pitus en Veenos

Type van Veenmos en Riet

Graslandvegetatie

Type van Gewoon struisgras en Biggenkruid

Ruigtevegetatie

Pitrusruigte

Struweelvegetatie

Type van Grauwe wilg

Berkenbroekbos

Type van Zachte berk en Veenmos / Grauwe wilg

Eikenbos

Type van Zomereik en Bochtige smeile

Type van Zomereik en Pijpenstrootje

Type van Zomereik en Stekelvaren

veentje op de Norgeres

Legenda

Waternvegetaties

- Open water
- Type van Witte waterlelie
- Type van Gele plomp

Verlandingsvegetatie

- Type van Grote lisdodde
- Type van Slangenwortel

Ruigtevegetatie

- Ruigte met Hennegras of Riet en Haagwinde
- Pitrusruigte

Struweelvegetatie

- Type van Grauwe wilg
- Type van Laurierwilg

Berkenbroekbos

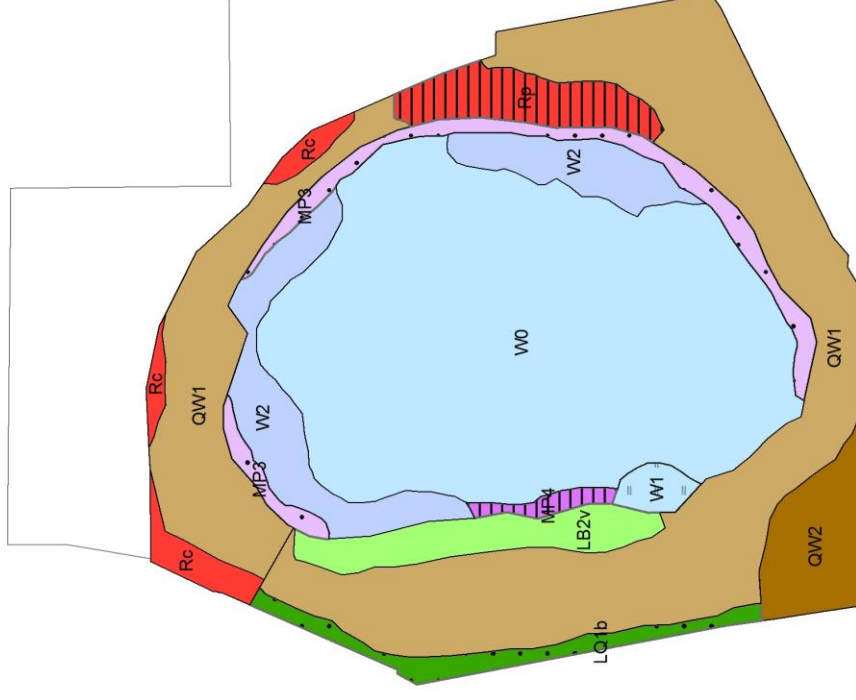
- Type van Zachte berk en Veenmos

Eikenbos

- Type van Zomereik en Braam

Maart 2015

Tonckens Ecologie / Haren

Ankehaarveld

Watervegetaties

Open water

Verlandingsvegetatie

Type van Grote Iisdodde

Veenmosvegetatie

Type van Waterveenmos

Type van Snavelzegge

Type van Pitrus en Veenos

Graslandvegetatie

Type van Gewoon struisgras en Biggenkruid

Ruigtevegetatie

Grasruigte met Akkerdistel en Grote brandnetel

Berkenbroekbos

Type van Zachte berk

Type van Zachte berk en Veenmos

Eikenbos

Type van Zomereik en Braam

Type van Zomereik en Amerikaanse vogelkers

Type van Zomereik en Berk

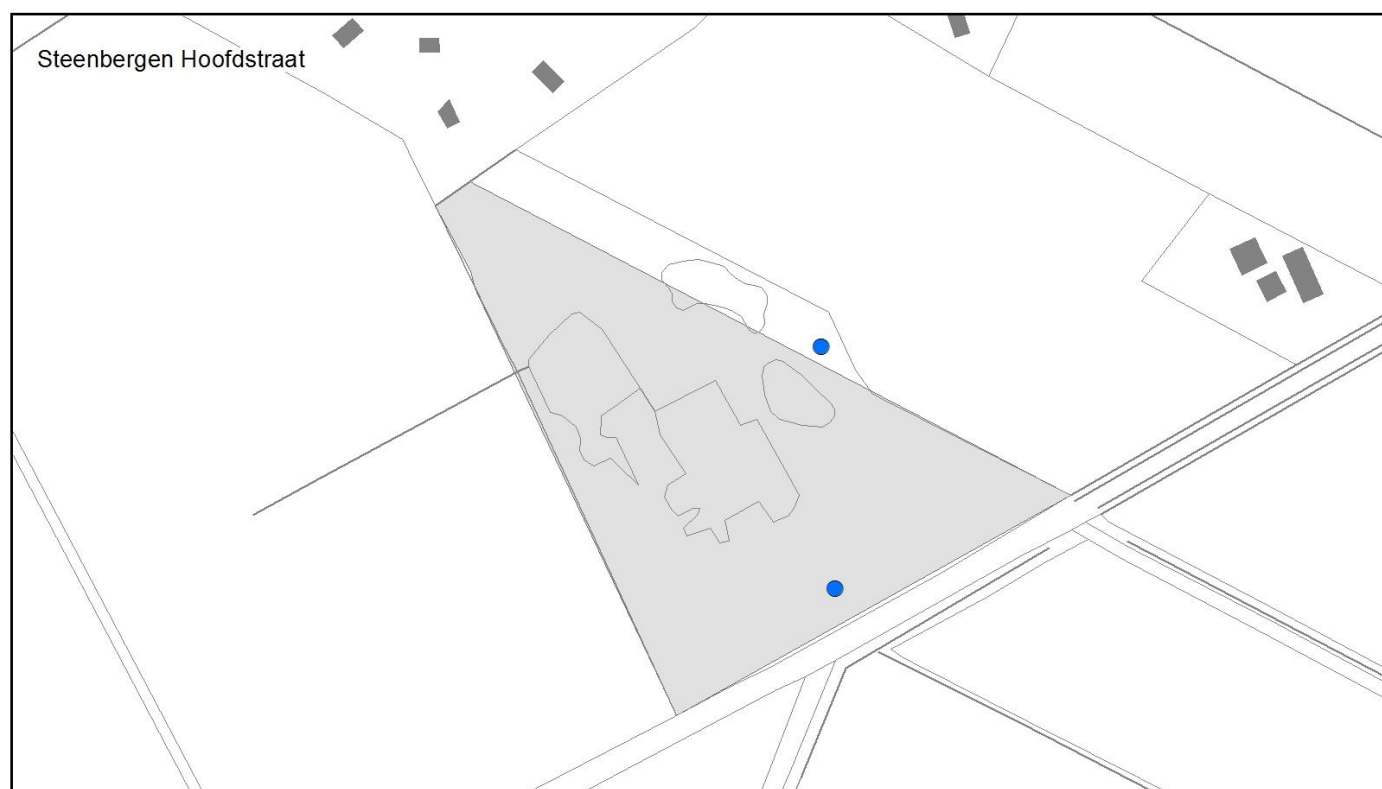
Type van Zomereik en Bochtige smeile

Type van Zomereik en Pijpenstrootje

Maart 2015
Tonckens Ecologie / Haren

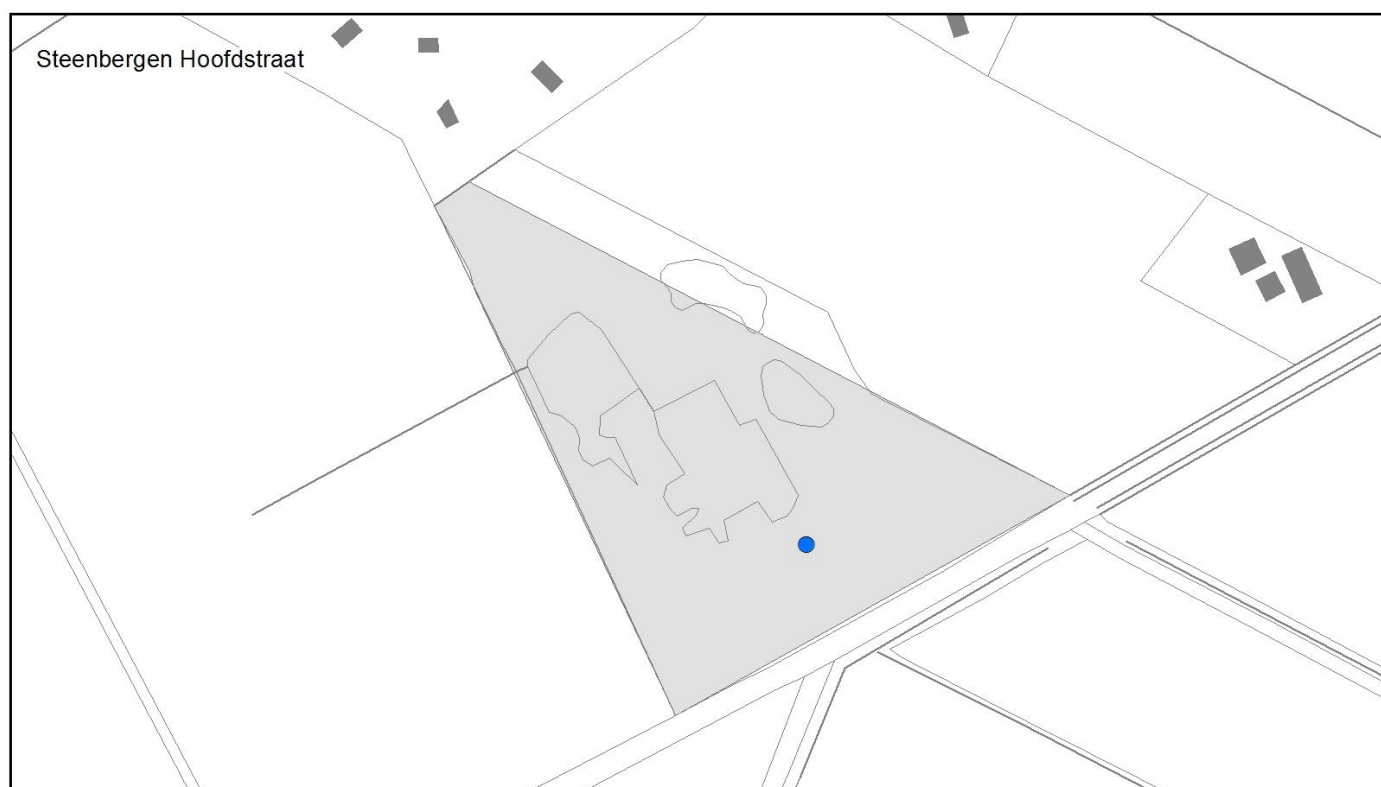
Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Florakartering
Steenbergen

Zompzegge
Carex curta

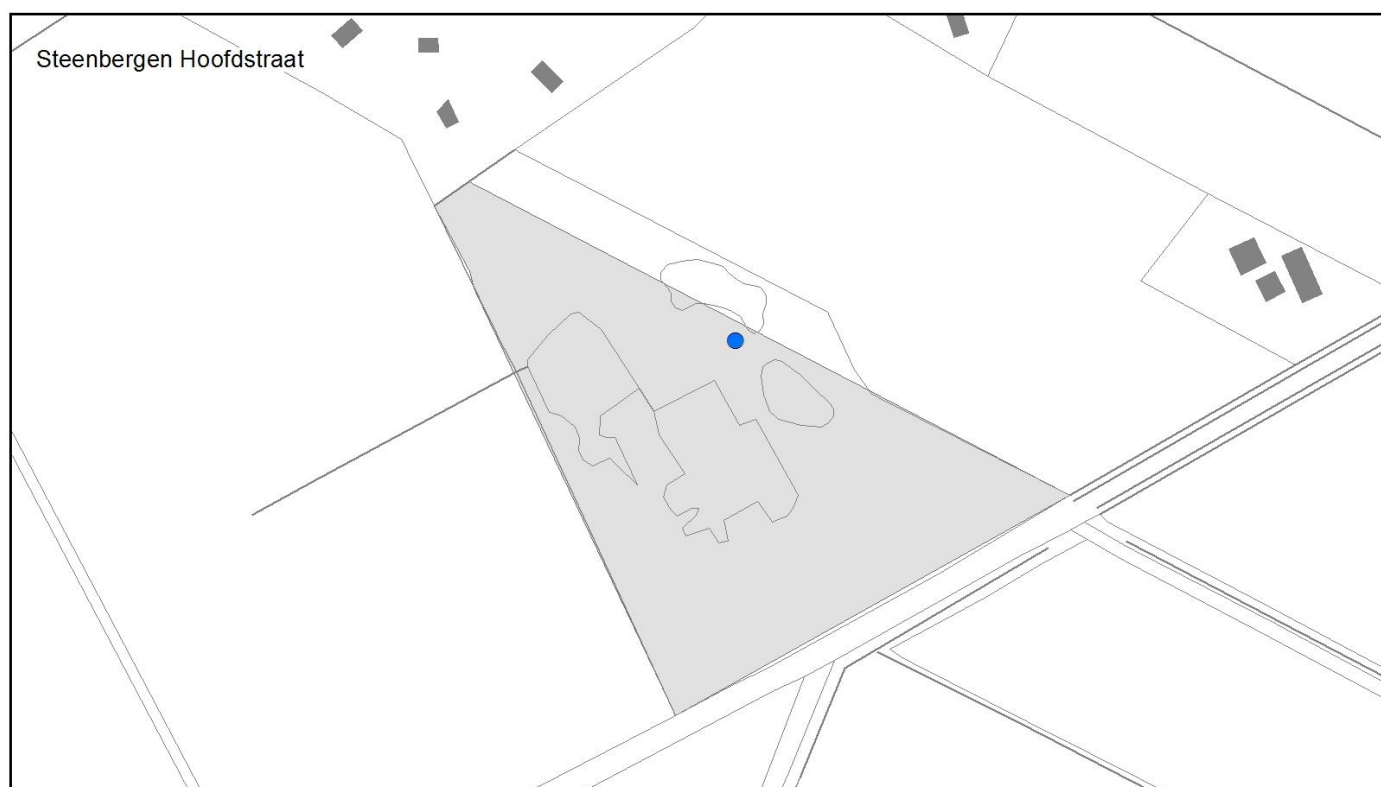
Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Florakartering
Steenbergen

Draadzegge
Carex lasiocarpa

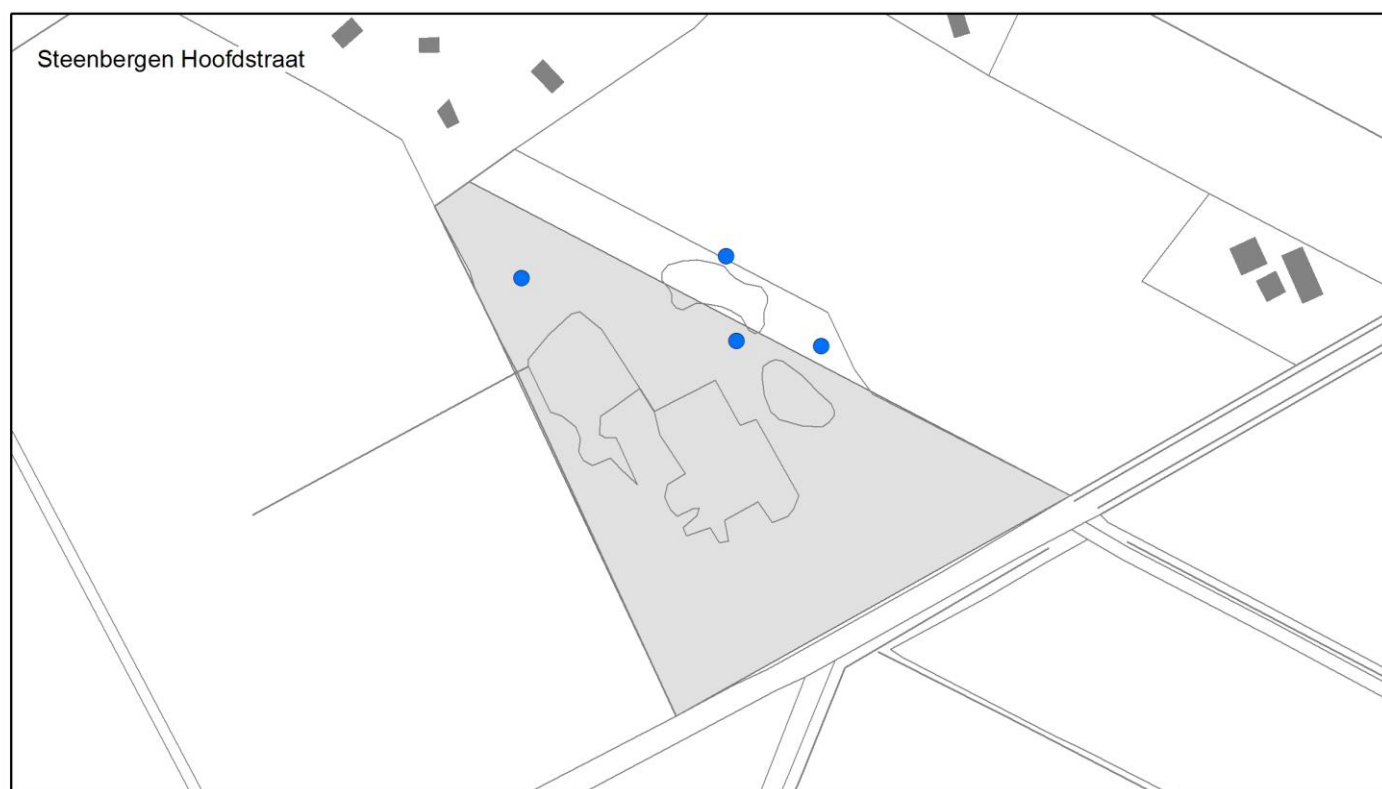
Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Florakartering
Steenbergen

Snavelzegge
Carex rostrata

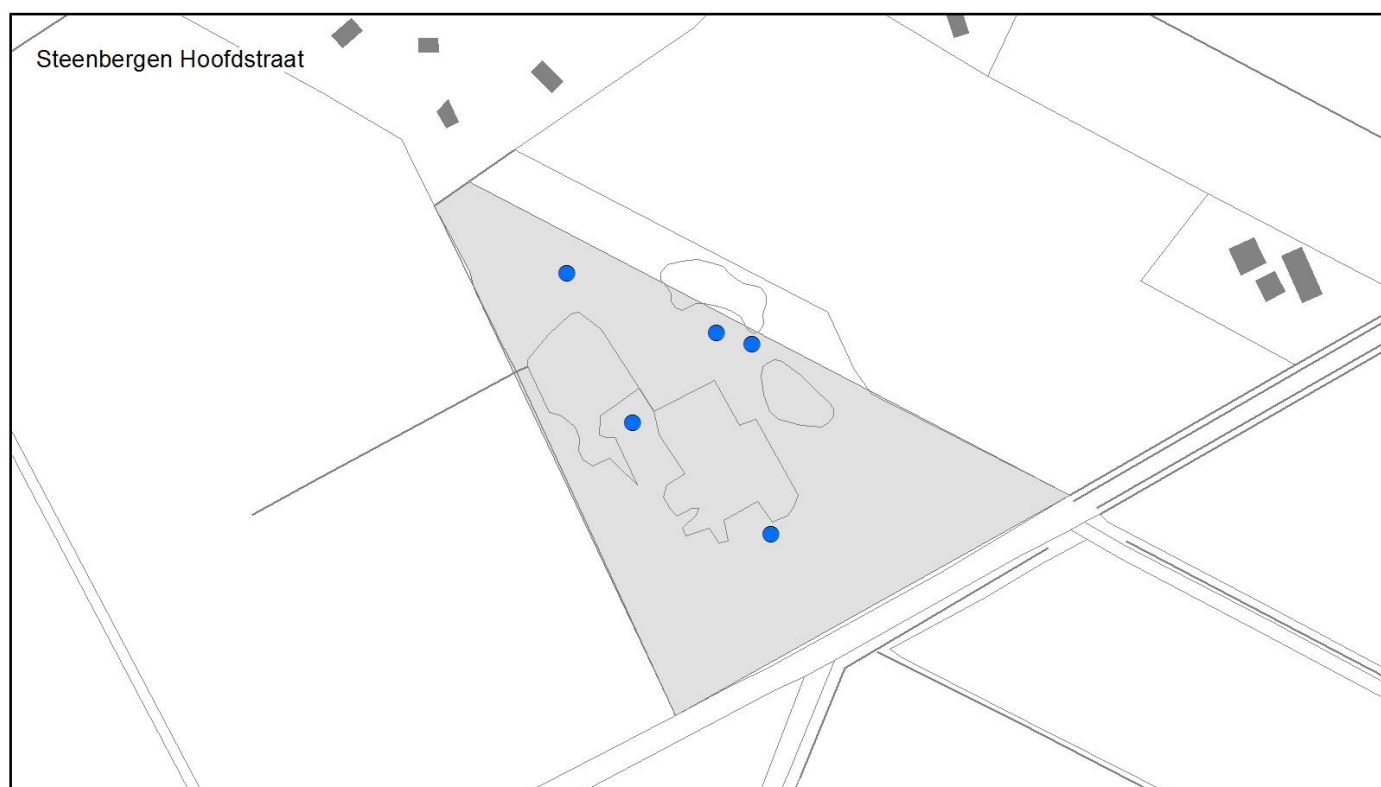
Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Florakartering
Steenbergen

Wateraardbei
Comarum palustre

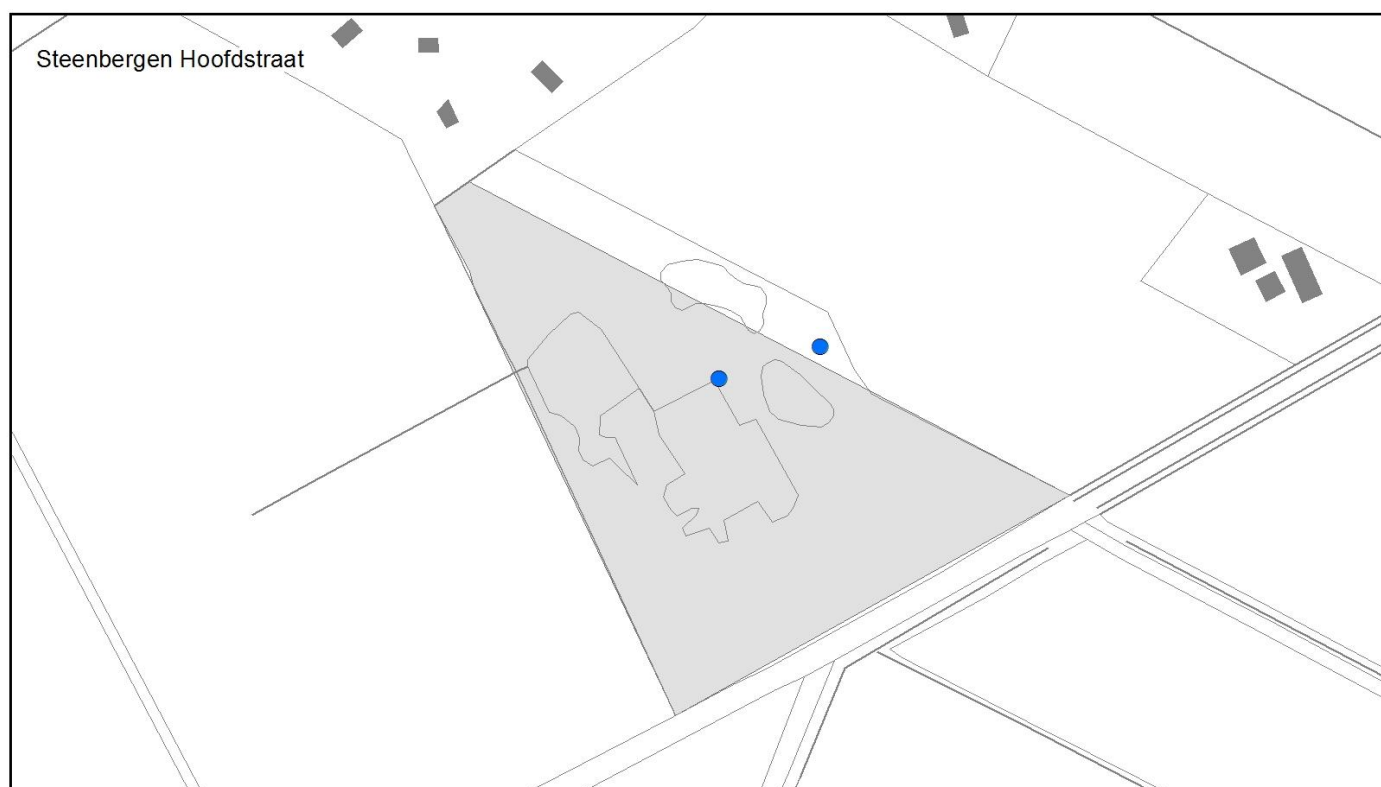
Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Florakartering
Steenbergen

Veenpluis
Eriophorum angustifolium

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Florakartering
Steenbergen

Moerasvaren
Thelypteris palustris

Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Florakartering
Noordse veld

Lavendelhei
Andromeda polifolia

Tonckens Ecologie Haren

0 25 50 100
Meter

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

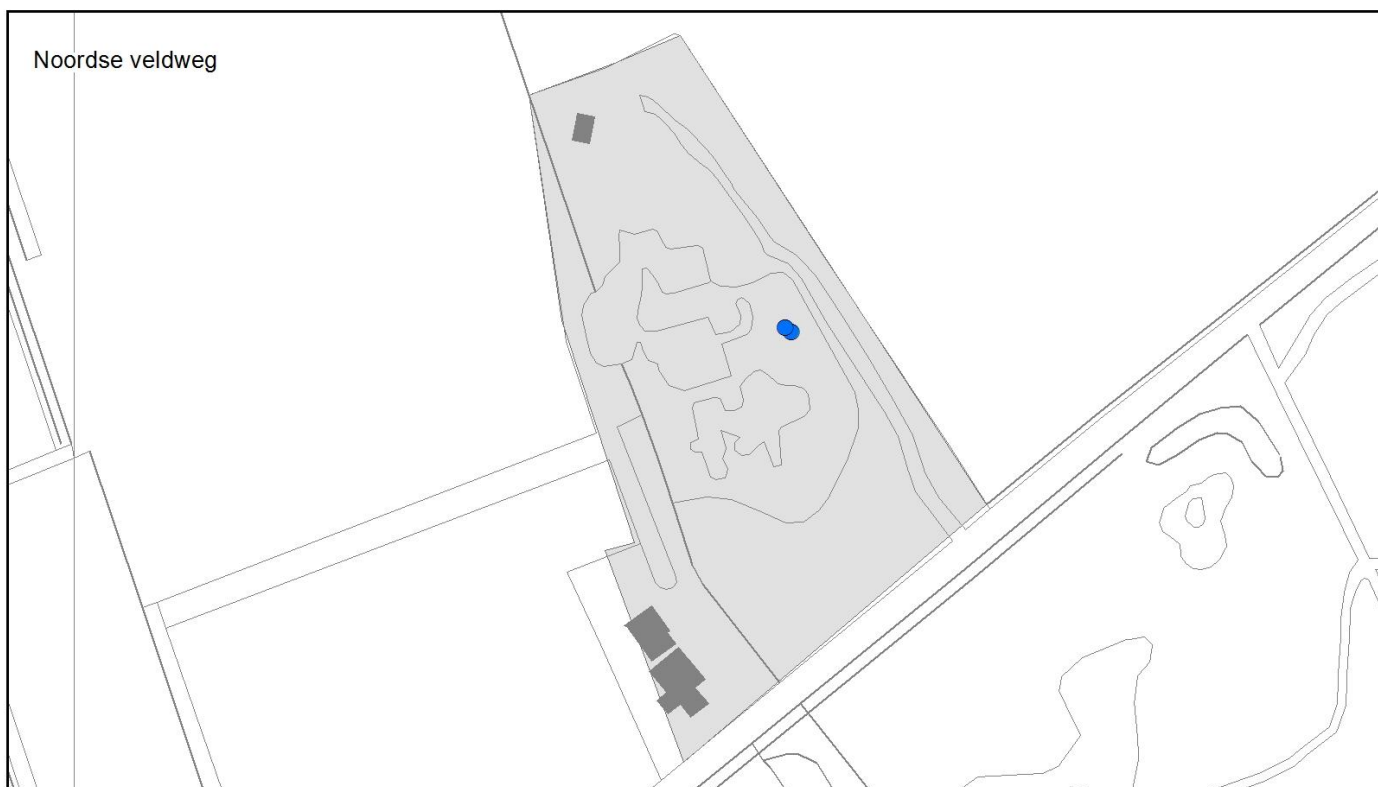
Florakartering

Noordse veld

Zompzegge
Carex curta

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Florakartering

Noordse veld

Snavelzegge
Carex rostrata

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Florakartering

Noordse veld

WATERAARDBEI
Comarum palustre

Tonckens Ecologie Haren

0 25 50 100
Meter

Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Florakartering

Noordse veld

Veenpluis
Eriophorum angustifolium

Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Florakartering
Noordse veld

Dalkruid
Maianthemum bifolium

Tonckens Ecologie Haren

0 25 50 100
Meter

Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Florakartering
Noordse veld

Veenpluis
Rhynchospora alba

Tonckens Ecologie Haren

0 25 50 100
Meter

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Florakartering

Noordse veld

Hoogveenveenmos
Sphagnum magellanicum

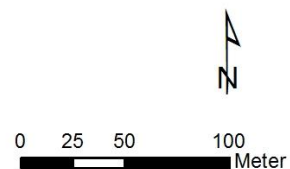
Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Florakartering
Noordse veld

Kleine veenbes
Vaccinium oxycoccus

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Jan Veld

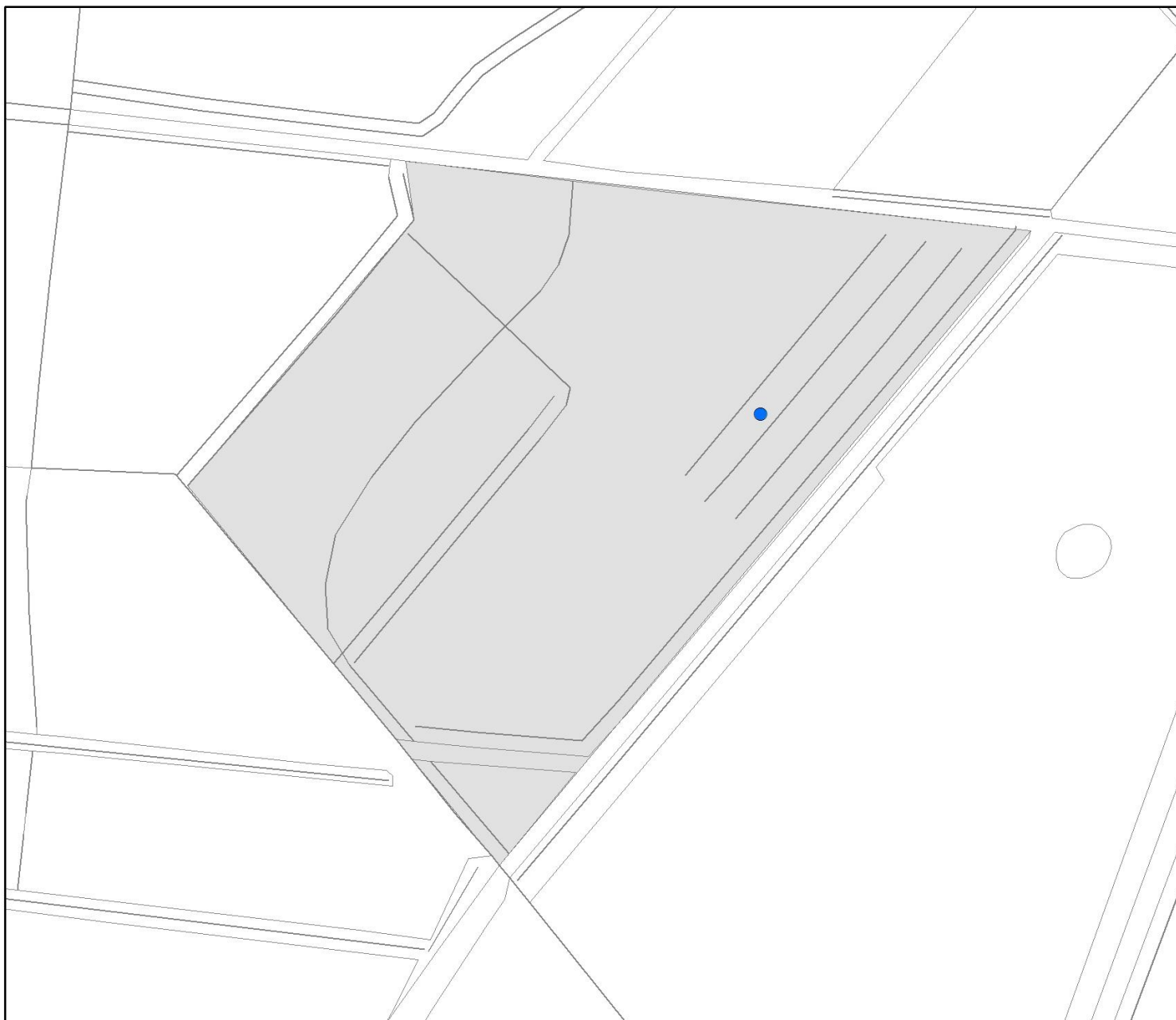

Lelietje-van-dalen
Convallaria majalis

0 25 50 100
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Jan Veld

Ruige veldbies
Luzula pilosa

0 25 50 100
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Jan Veld

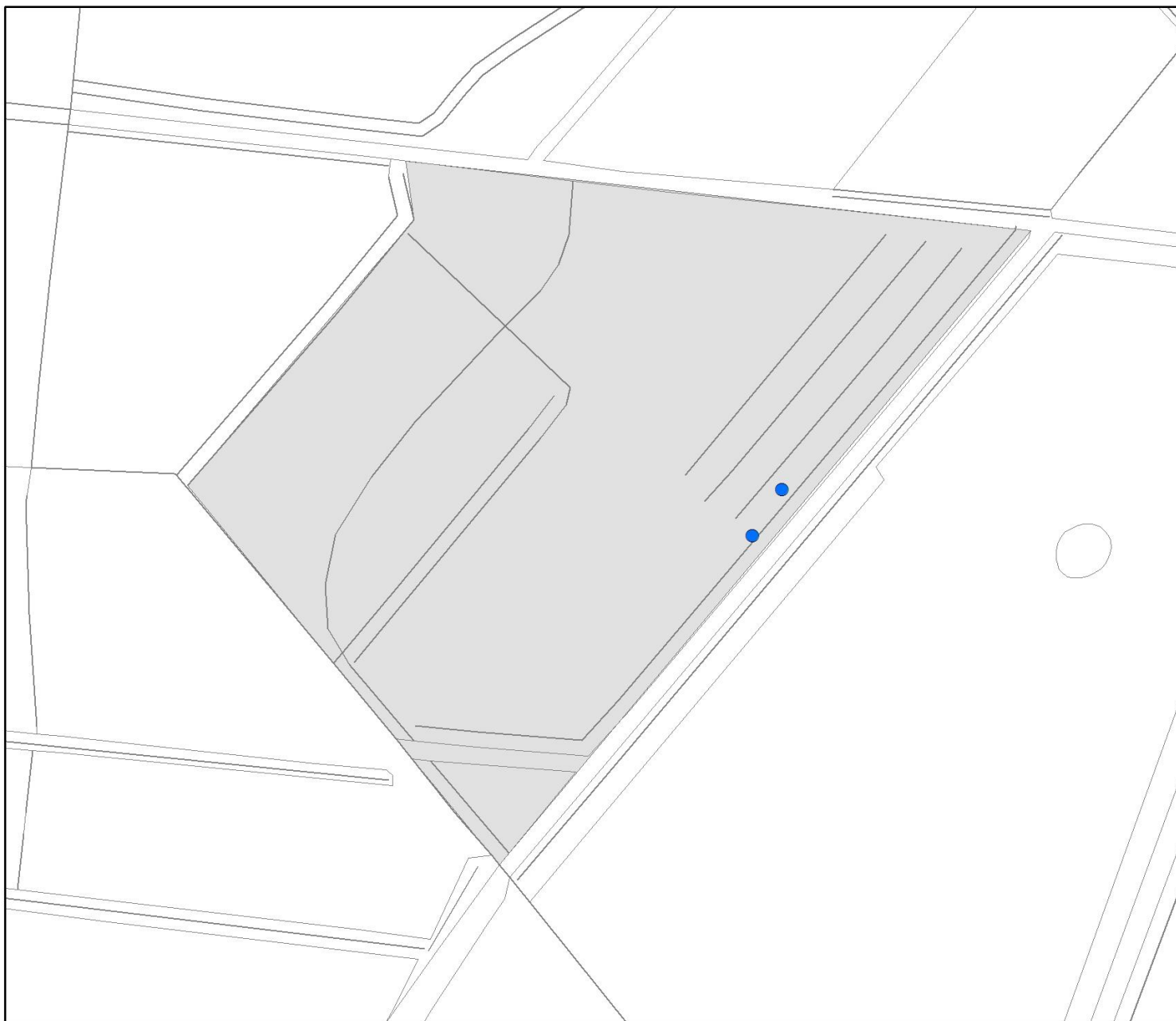
Dalkruid
Maianthemum bifolium

0 25 50 100
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Jan Veld

Gewone salomonszegel
Polygonatum multiflorum

0 25 50 100
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Langeloërduin en Molenduin

Lelietje-van-dalen
Convallaria majalis

0 100 200 400
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Langeloërduin en Molenduin

Geel nagelkruid
Geum urbanum

0 100 200 400
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Langeloërduin en Molenduin

Dennenorchis
Goodyera repens

0 100 200 400
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Langeloërduin en Molenduin

Jeneverbes
Juniperus communis

0 100 200 400
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Langeloërduin en Molenduin

Dalkruid
Maianthemum bifolium

0 100 200 400
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Langeloërduin en Molenduin

Witte klaverzuring
Oxalis acetosella

0 100 200 400
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Langeloërduin en Molenduin

Blauwe bosbes
Vaccinium myrtillus

0 100 200 400
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Langeloërduin en Molenduin

Rode bosbes
Vaccinium vitis-idaea

0 100 200 400
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Marke van Een

Dalkruid
Maianthemum bifolium

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Marke van Een

Witte klaverzuring
Oxalis acetosella

0 45 90 180
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

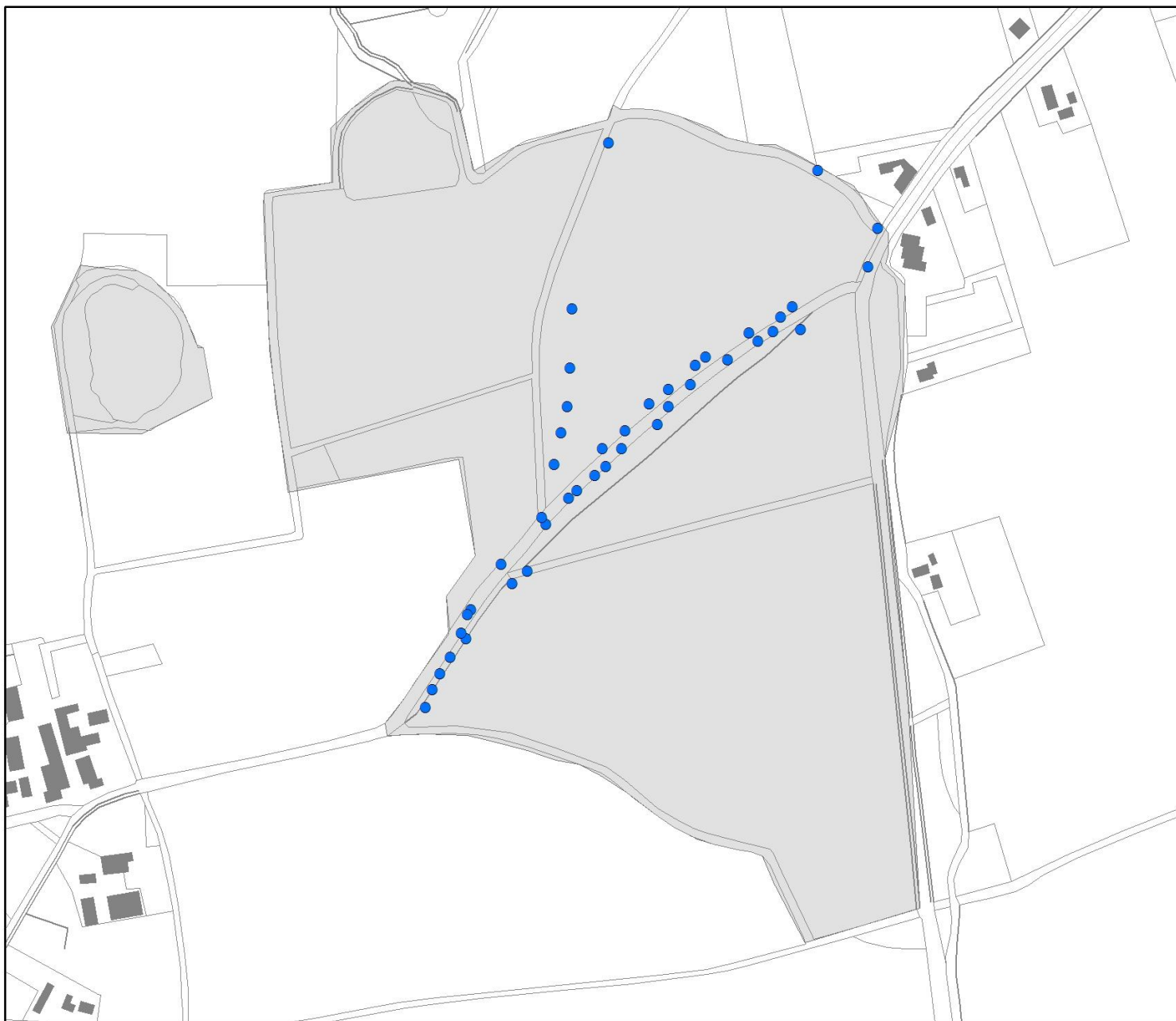
Marke van Een

Gewone salomonszegel
Polygonatum multiflorum

0 45 90 180
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Norgerholt

Bosanemoon
Anemone nemorosa

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Norgerholt

Zompzegge
Carex curta

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Norgerholt

Draadzegge
Carex lasiocarpa

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Norgerholt

Snavelzegge
Carex rostrata

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Norgerholt

Lelietje-van-dalen
Convallaria majalis

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Norgerholt

Veenpluis
Eriophorum angustifolium

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Norgerholt

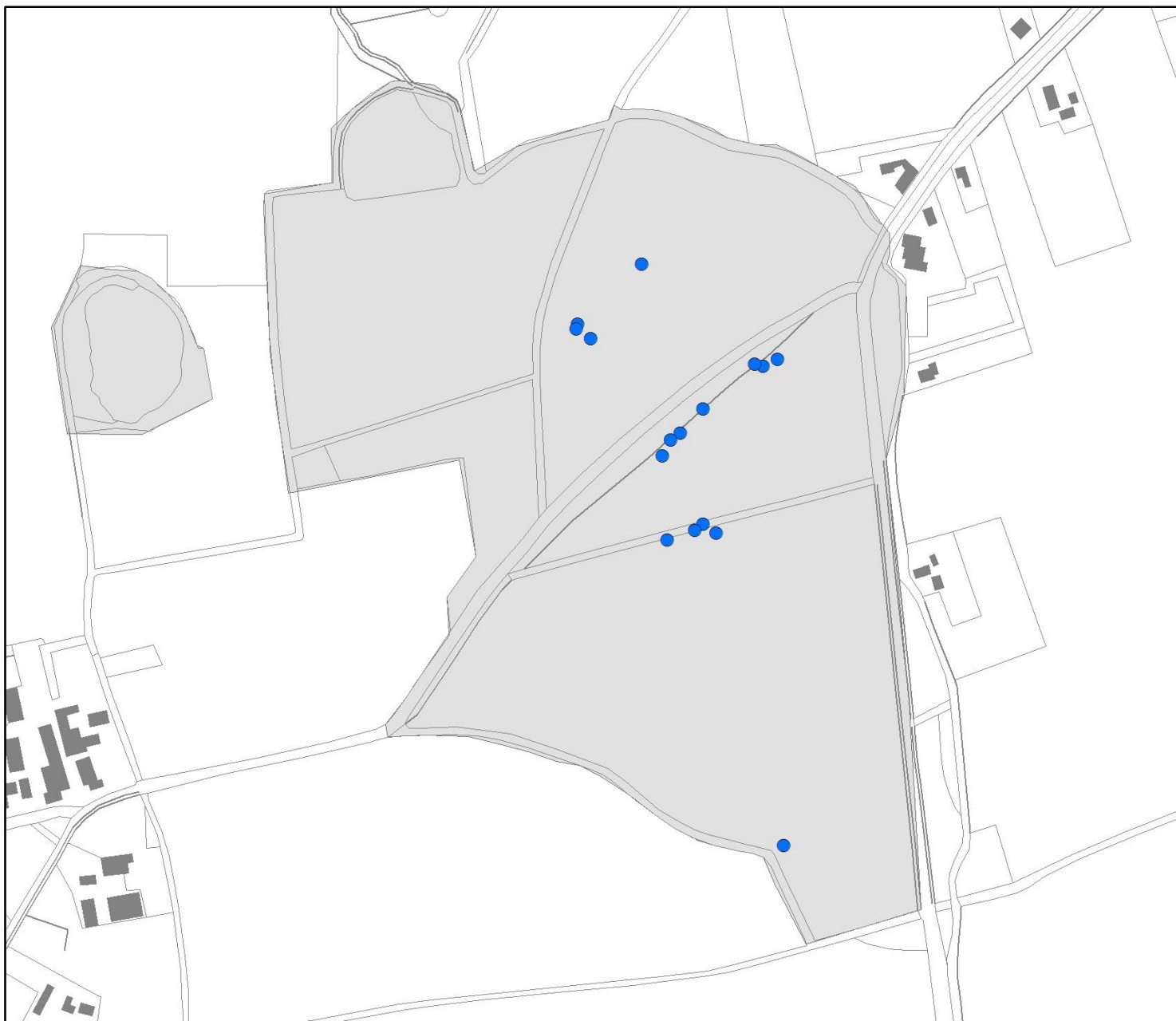
Geel nagelkruid
Geum urbanum

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Norgerholt

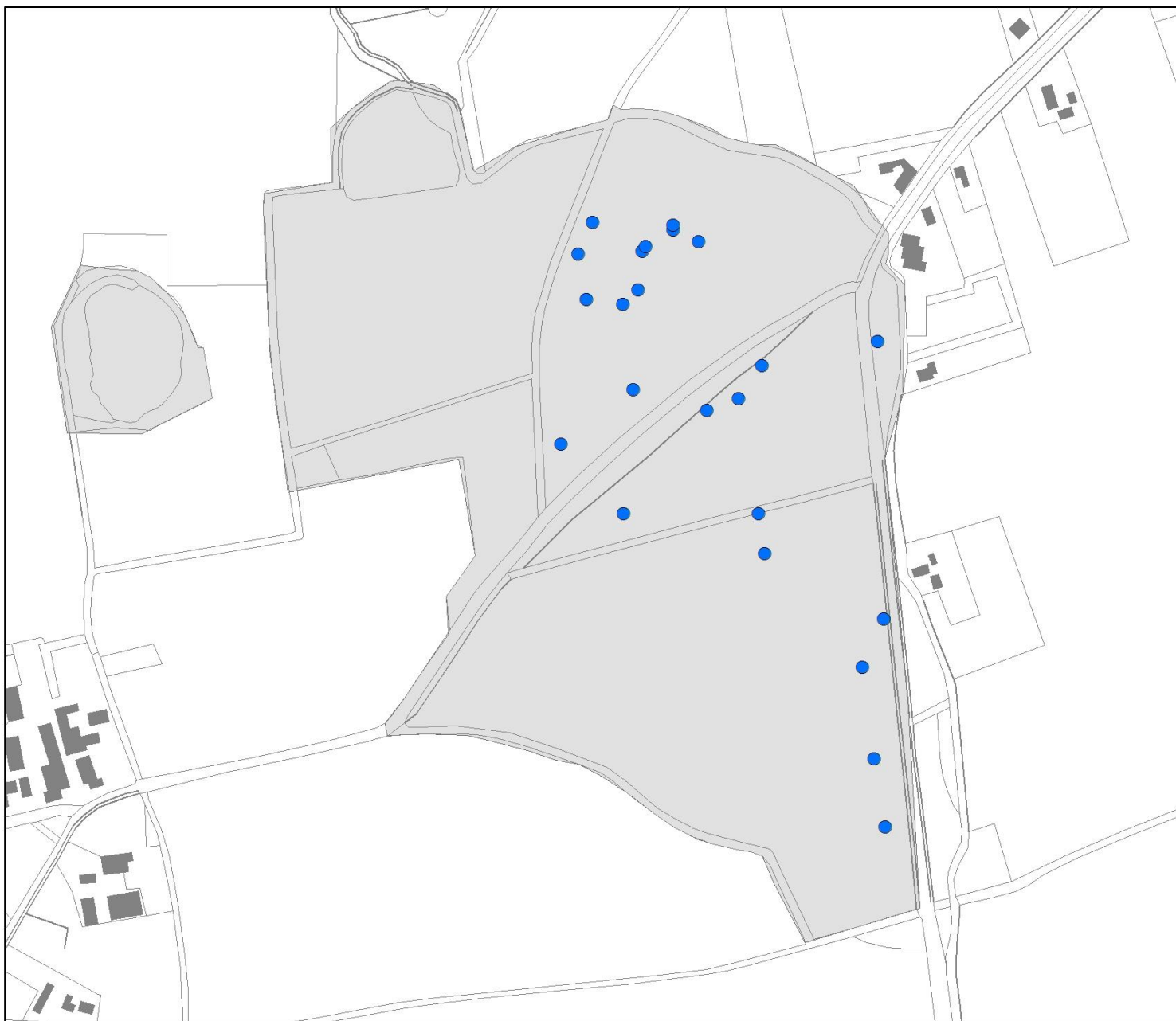
Ruige veldbies
Luzula pilosa

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Norgerholt

Dalkruid
Maianthemum bifolium

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Norgerholt

Bosgierstgras
Miliun effusum

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Norgerholt

Witte klaverzuring
Oxalis acetosella

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Norgerholt

Gewone salomonszegel
Polygonatum multiflorum

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

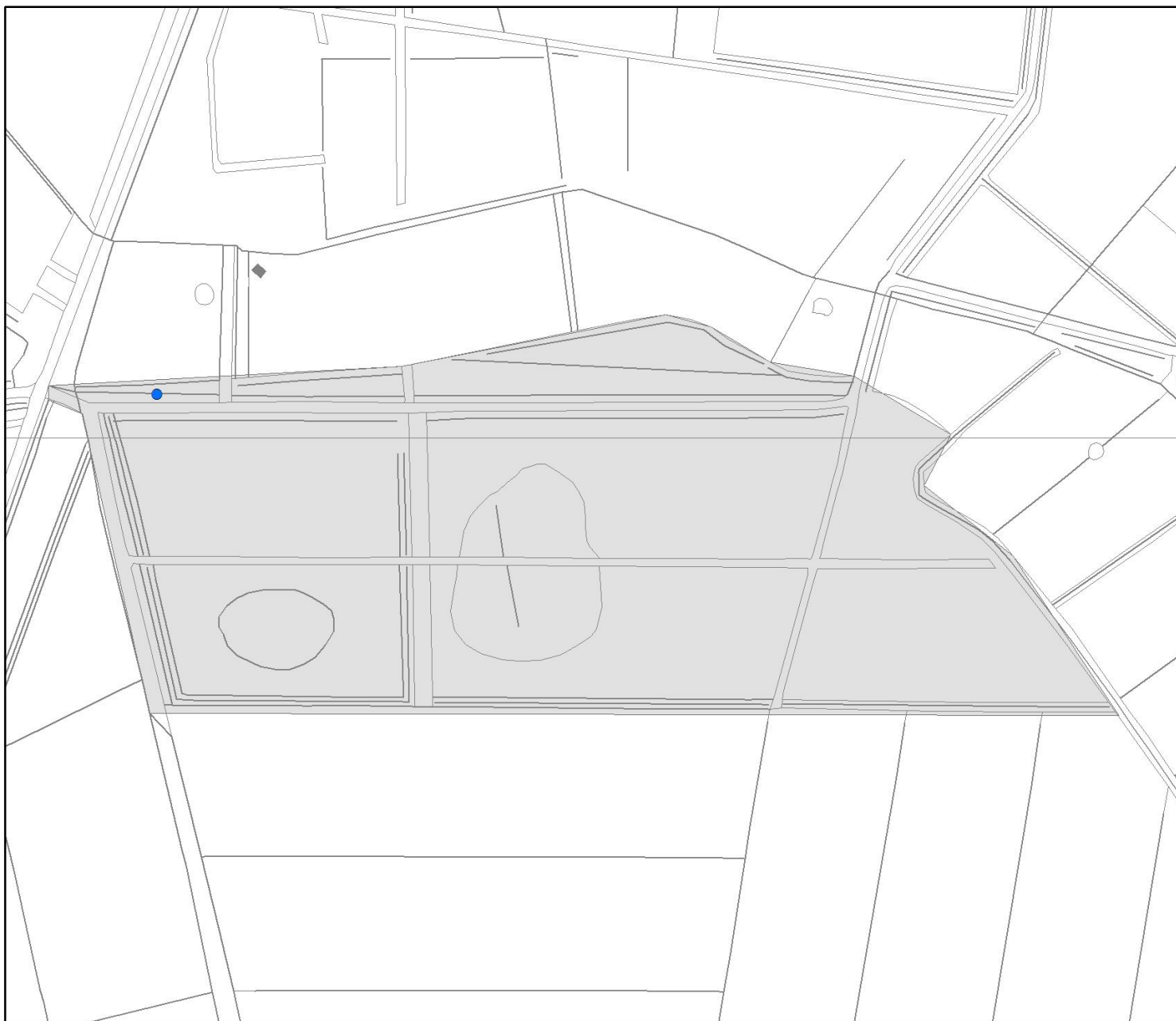
Norgerholt

Bosmuur
Stellaria nemorum

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Tonckensbos

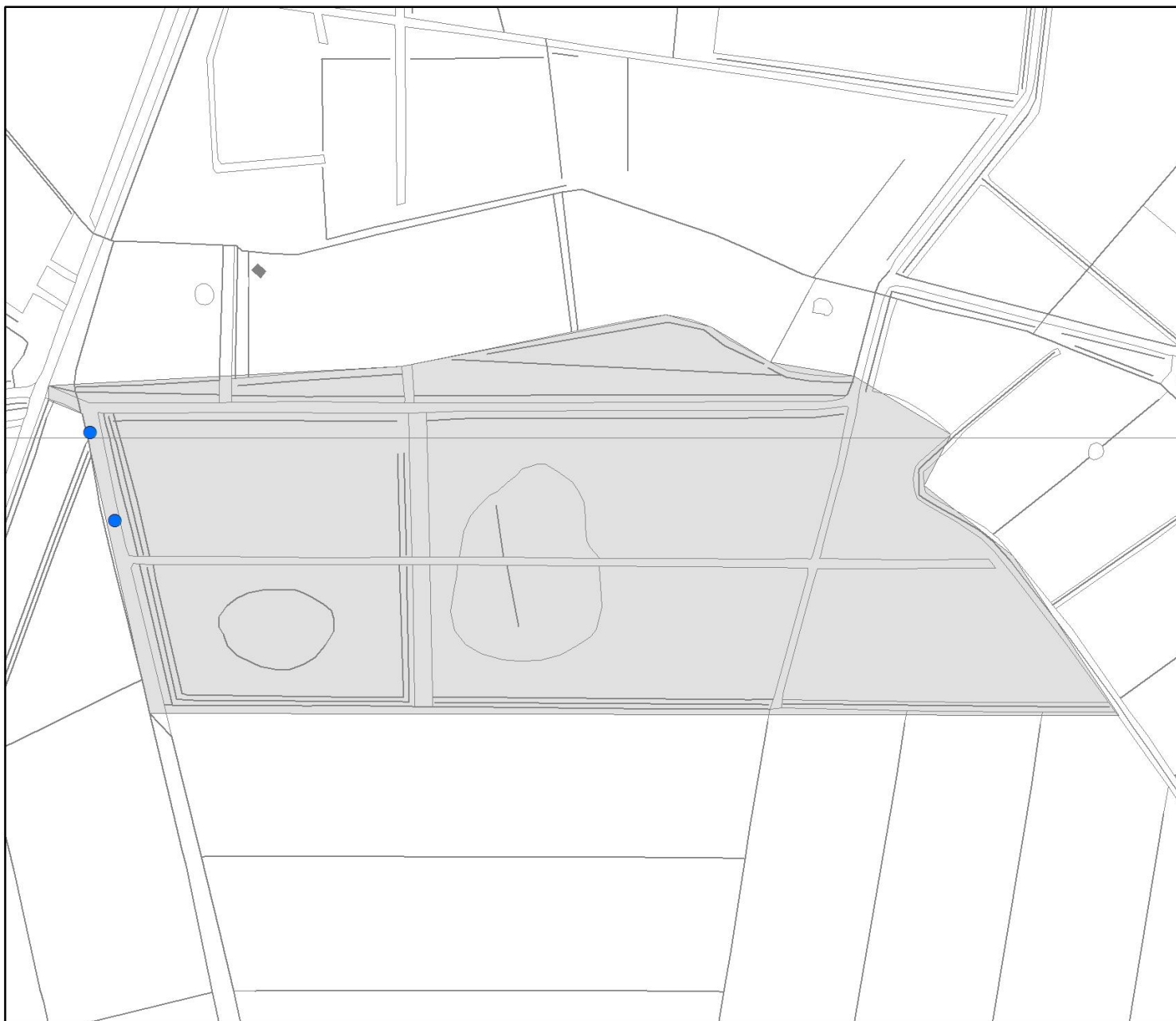
Bosanemoon
Anemone nemorosa

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Tonckensbos

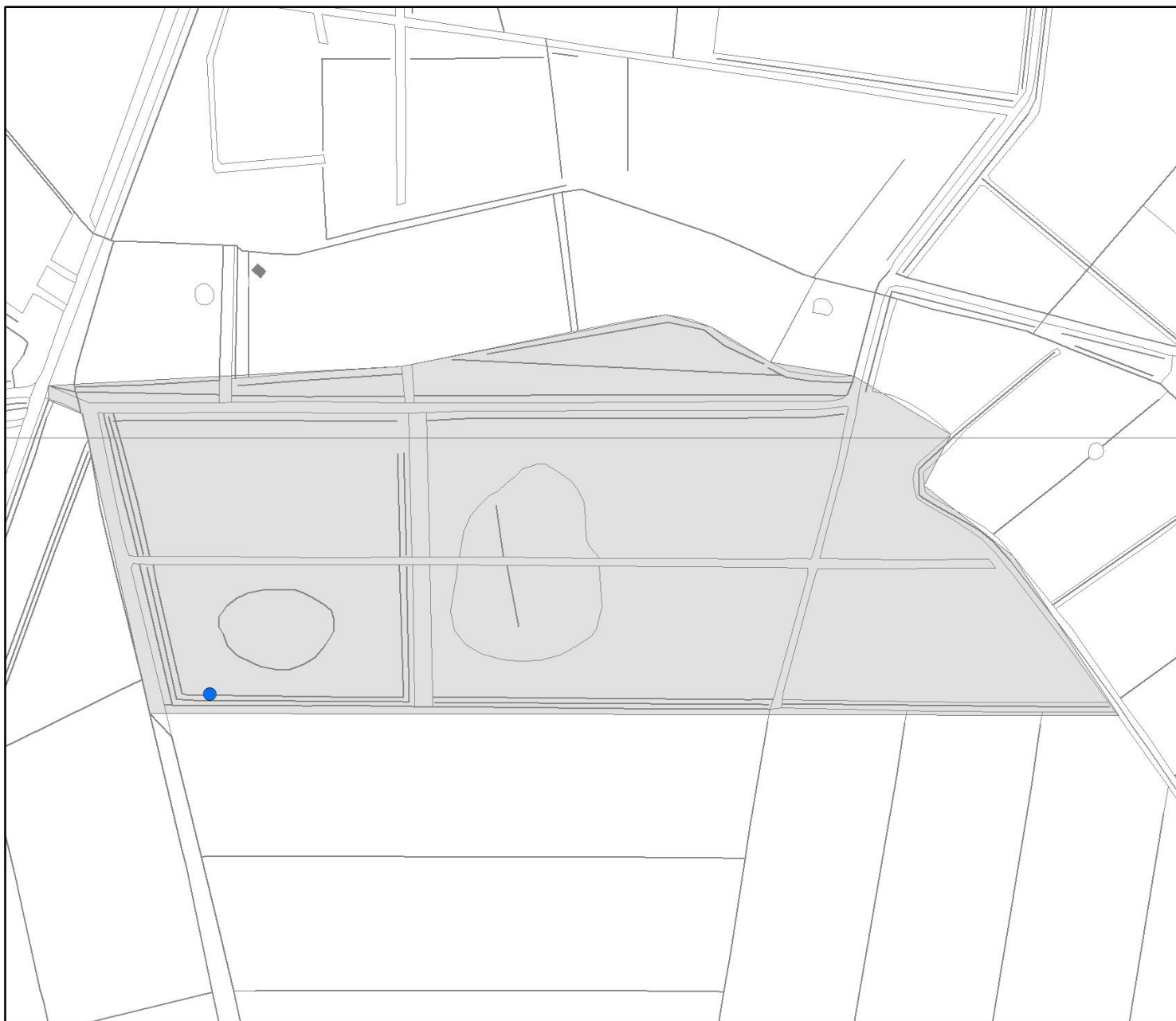
Wijfjesvaren
Athyrium filix-femina

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Tonckensbos

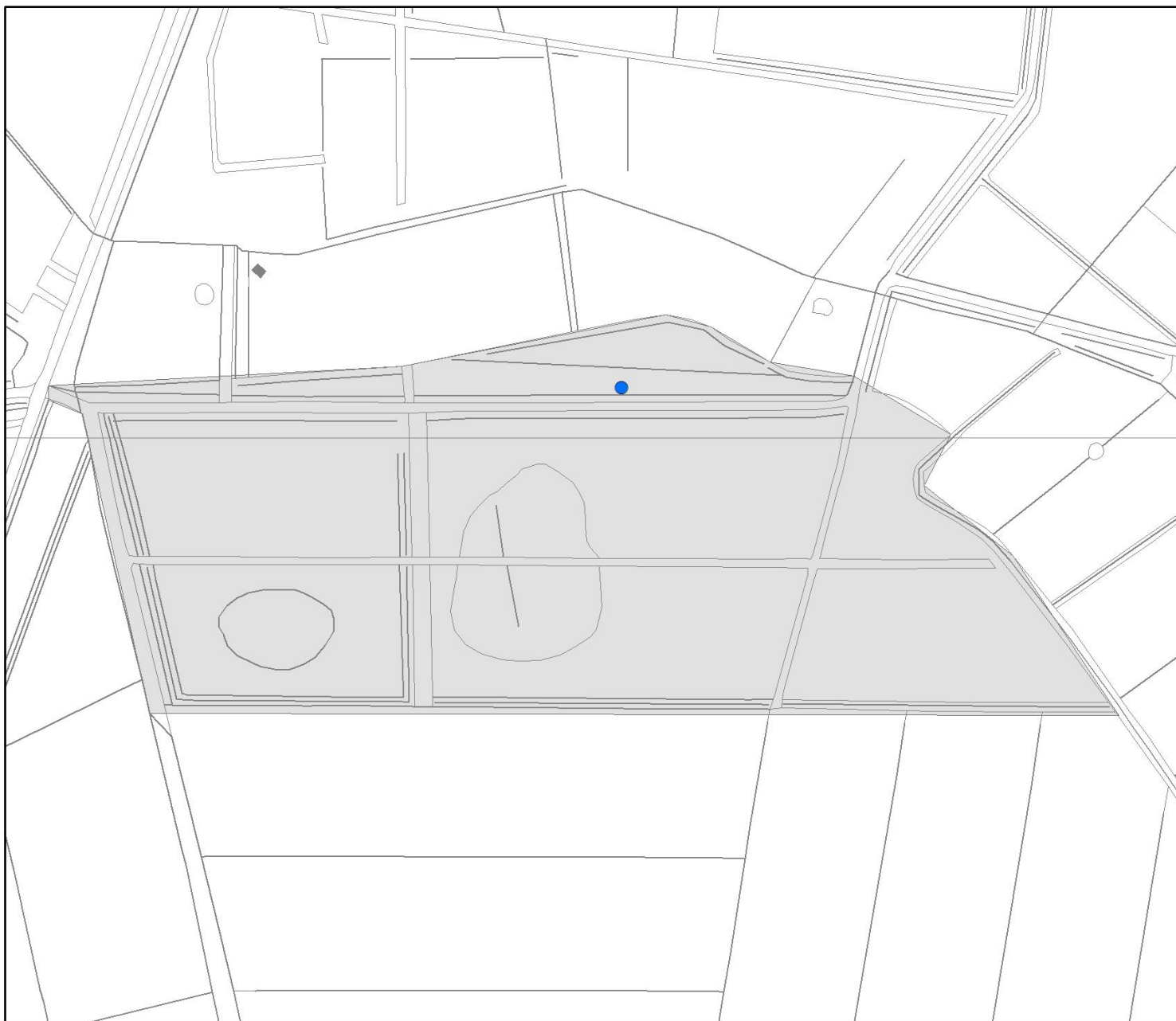
Lelietje-van-dalen
Convallaria majalis

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Tonckensbos

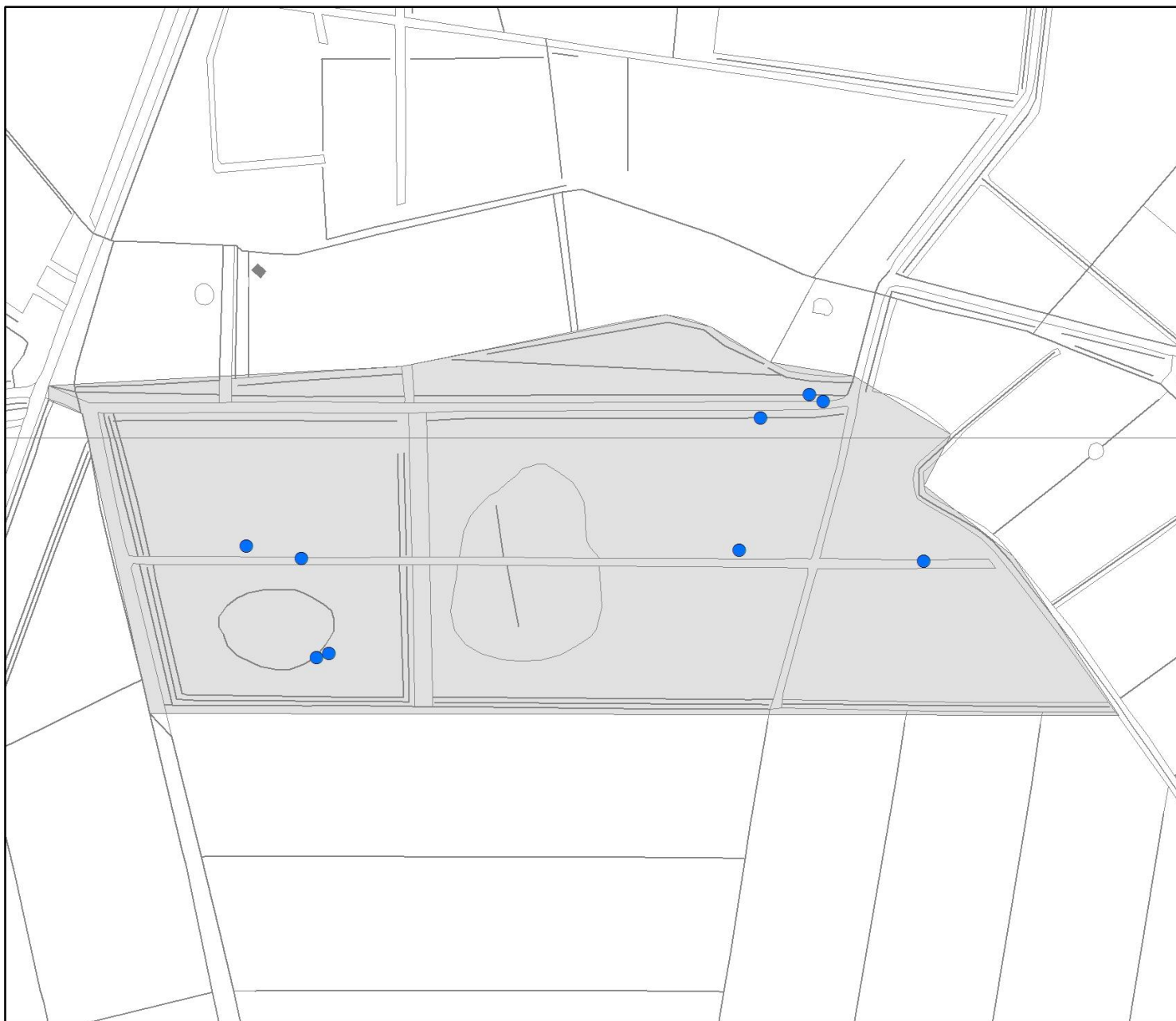
Geel nagelkruid
Geum urbanum

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Tonckensbos

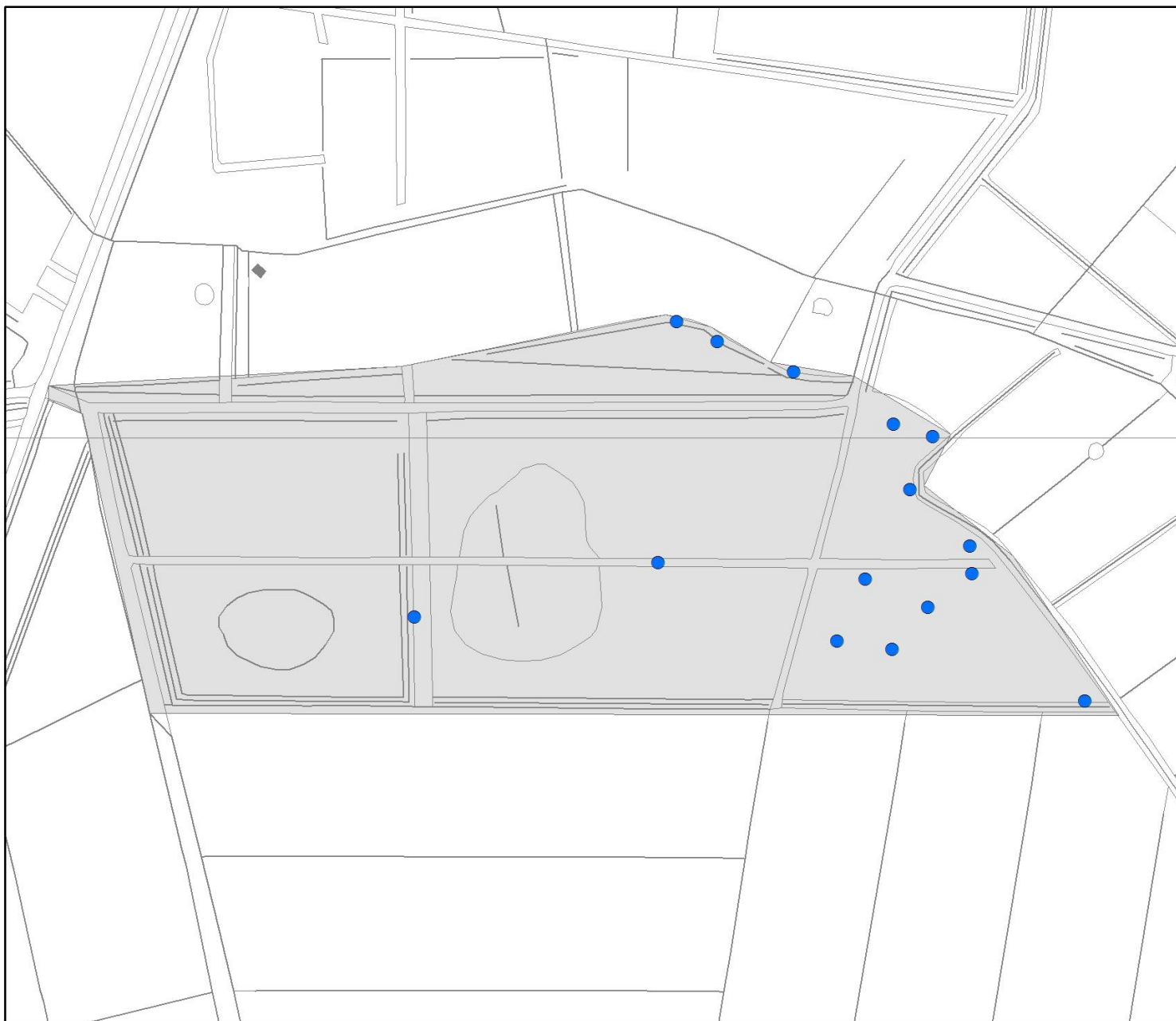
Ruige veldbies
Luzula pilosa

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Tonckensbos

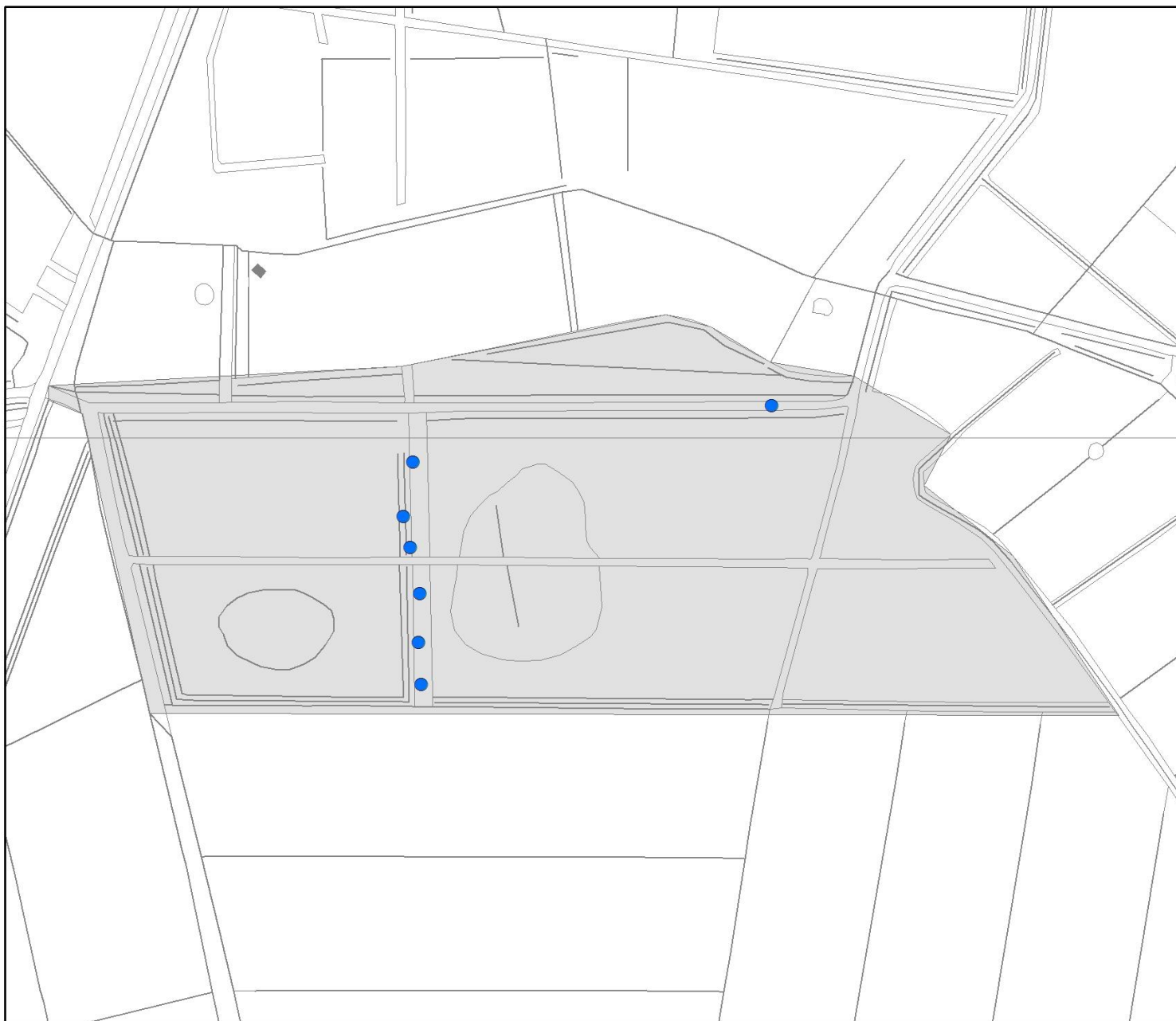
Dalkruid
Maianthemum bifolium

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

Tonckensbos

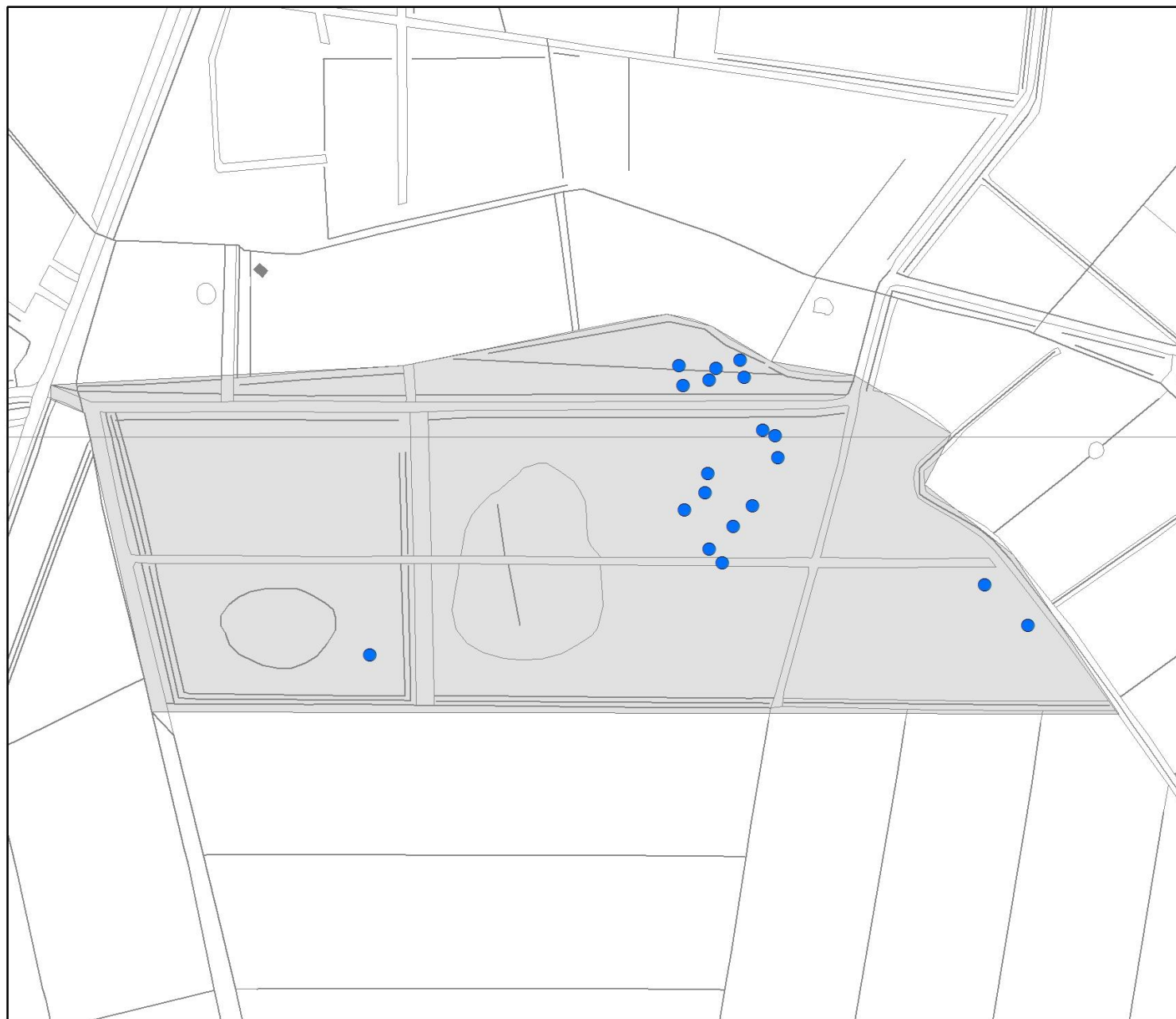
Hengel
Melampyrum pratense

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Tonckensbos

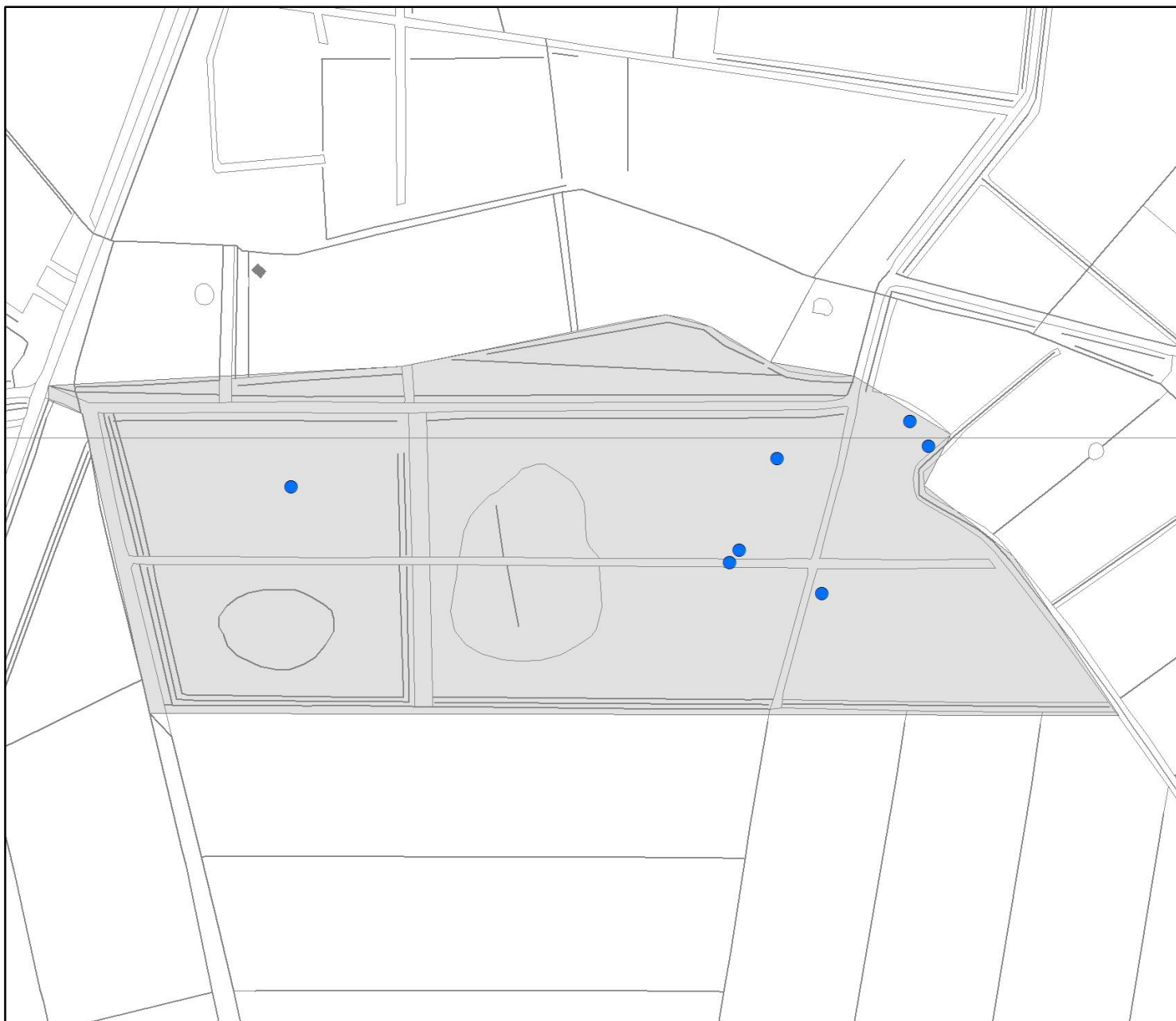
Witte klaverzuring
Oxalis acetosella

0 50 100 200
Meter

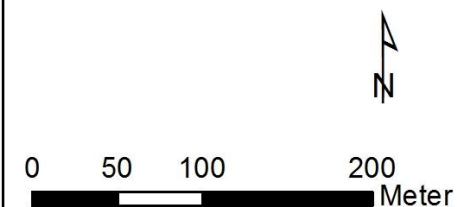
Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Estdorpenlandschap 2014

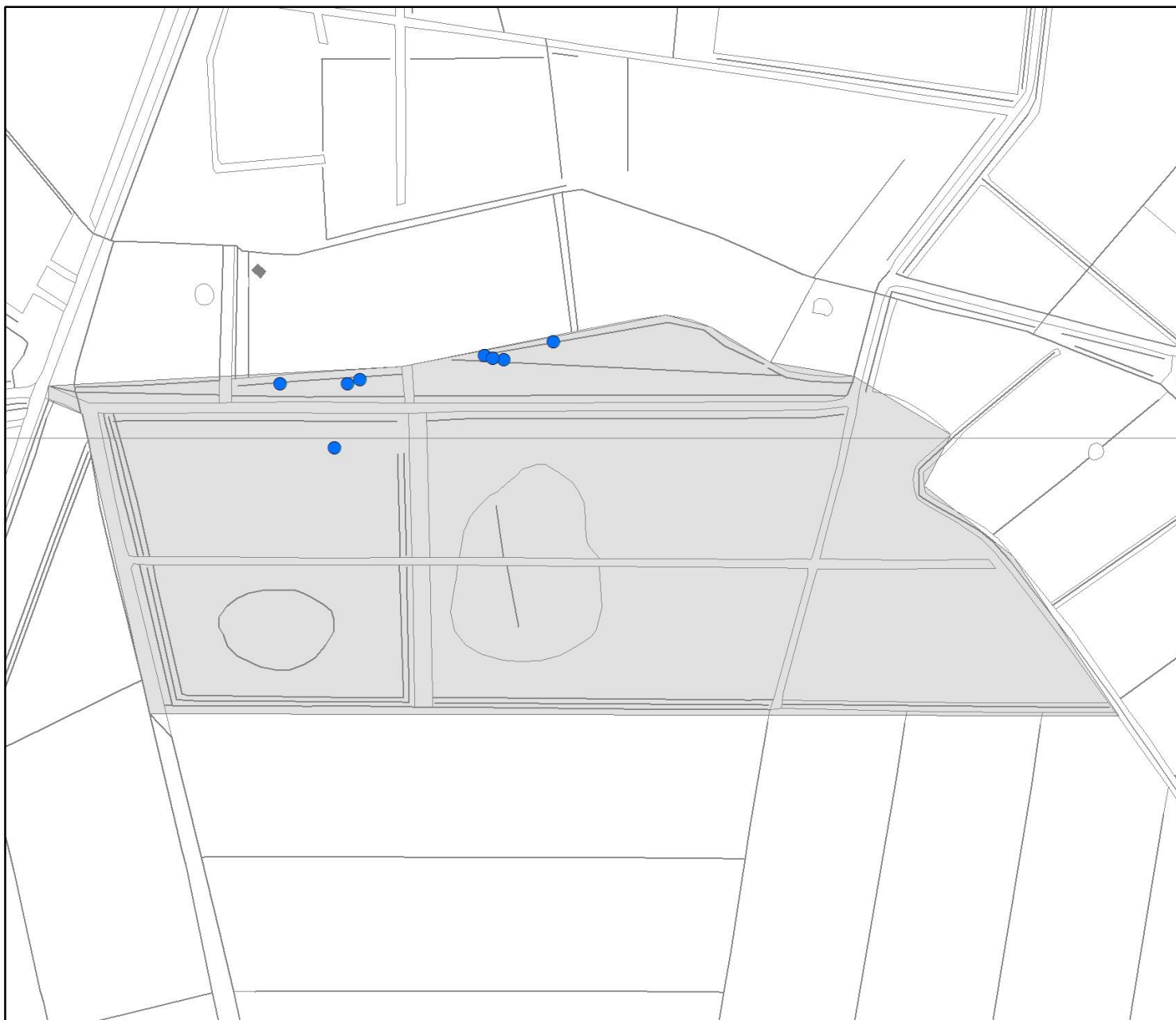
Tonckensbos

Gewone salomonszegel
Polygonatum multiflorum

Tonckens Ecologie Haren

Flora- en vegetatiekartering Norger Esdorpenlandschap 2014

Tonckensbos

Rode bosbes
Vaccinium vitis-idaea

0 50 100 200
Meter

Tonckens Ecologie Haren

opnamenr	12	13	17	1	4	8	9	14	16	11	10	2	6	3	7	15	5
datum	14-8	15-8	26-6	28-8	13-8	15-8	15-8	15-8	29-8	15-8	15-8	28-8	14-8	13-8	13-8	29-8	13-8
jaar	2014	2014	2015	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014
x-coord	228585	228641	226203	224832	225929	222883	228608	228681	222858	228609	228570	224848		225938	225992	222917	226017
y-coord	561854	561868	564088	566912	563975	569444	561781	561817	568068	561700	561742	566969		563978	563923	568035	563962
lengte	3	3	3	10	5	10	10	10	5	10	10	5	5	10	5	5	5
breedte	3	3	3	5	5	5	10	10	5	10	10	5	1	1	5	5	5
hoogte boom (m)					8	6	11	10	8	15	15				15	10	
hoogte struik (m)	1,8						4	2	2	5	5				6	6	3
hoogte kruid (m)	1,2		0,9		0,6	0,8	0,7	0,6	1	1	0,6		1,5	1,2		0,8	1,1
hoogt moslaag (m)					0,1												
bedekking (%)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	80	90	90	100	100
boom (%)				20	50	40	40	30	20	60	60				10	10	
struik (%)	2	2	5	50		2	5	5	1	10	10	5			85	60	1
kruid (%)	20	15	30	80	10	20	20	90	15	90	85	100	80	90	3	5	
mos (%)	100	100	70	10	100	100	80	80	100	1	1	30				80	2
strooisel (%)		2	35	10		2	20	2		20	15						100
vegtype	HS5	HS5	HS5	LB2a	LB2v	LB2v	LB2v	LB2v	LB2v	LQ1b	LQ2d	MC1	MP3	MP4	QW1	QW1	Rp

Boomlaag		Struiklaag										Kruidlaag									
	Zachte berk		2b	3	3	3	3	2b	4	4			2a	r			Betula pubescens				
Struiklaag	Zachte berk	+	3				2a			+					r		Betula pubescens				
	Klimop									r							Hedera helix				
	Amerikaanse vogelkers								2a	2a							Prunus serotinus				
	Zomereik								+	+							Quercus robur				
	Vuilboom		+					r									Rhamnus frangula				
	Geoorde wilg	r									r						Salix aurita				
	Grauwe wilg				r								5	4			Salix cinerea				
	Wilde lijsterbes									r							Sorbus aucuparia				
Kruidlaag	Moerasstruisgras		1								1						Agrostis canina				
	Gewoon struisgras								2a								Agrostis capillaris				
	Fioringras											r	1	1			Agrostis stolonifera				
	Zachte berk	r	1			+						r	r		r		Betula pubescens				
	Knikkend tandzaad										+						Bidens cernua				
	Veerdelig tandzaad												r	r		r	Bidens tripartita				
	Hennegras										1						Calamagrostis canescens				
	Slangenwortel												3				Calla palustris				
	Zompzegge		+											r	+		Carex curta				
	Draadzegge			+													Carex lasiocarpa				
	Zwarte zegge							1									Carex nigra				
	Oeverzegge		+														Carex riparia				
	Snavelzegge	r									1	1	1				Carex rostrata				
	Wateraardbei										3						Comarum palustre				
	Bochtige smele		+						1	4							Deschampsia flexuosa				
	Vingerhoedskruid								r								Digitalis purpurea				
	Smalle stekelvaren	1	+				+	+					r		+		Dryopteris carthusiana				
	Brede stekelvaren					+	+		+	1				+	+		+	Dryopteris dilatata			
	Naaldwaterbies																+	Eleocharis acicularis			
	Basterdwederik												+				+	Epilobium sp.			

opnamenr	12	13	17	1	4	8	9	14	16	11	10	2	6	3	7	15	5	
Veenpluis	+	r			2a	2b	+	1	1									Eriophorum angustifoli- um
Moeraswalstro													+				+	Galium palustre
Hondsdrif										+								Glechoma hederacea
Liesgras												1			+			Glyceria maxima
Klimop											2a							Hedera helix
Kropaar										2b								Holcus lanatus
Gewone waternavel	2a	1	1									2b					2a	Hydrocotyle vulgaris
Hulst											r							Ilex aquifolium
Gele lis													+	r	+			Iris pseudocorus
Pitrus	2a	2b	3		+	1	2a	1	1	+		1		1	+	1	3	Juncus effusus
Wolfspoot												+	1	1	r			Lycopus europaeus
Grote wederik						r						+	1	1	1		2a	Lysimachia vulgaris
Pijpenstrootje				4	+		2a	3	1	2b	+					1		Molinia caerulea
Gele plomp													3					Nuphar lutea
Melkeppe												2a						Peucedanum palustre
Rietgras															+		2b	Phalaris arundinacea
Ruw beemdgras															+			Poa trivialis
Zomereik										1	+							Quercus robur
Vuilboom								r			+							Rhamnus frangula
Gewone braam										2a	+							Rubus fruticosus
Framboos										2a								Rubus idaeus
Geoorde wilg	r											r		r				Salix aurita
Grauwe wilg														r				Salix cinerea
Bitterzoet														+				Solanum dulcamara
Wilde lijsterbes										+	1							Sorbus aucuparia
Grote lisdodde				+								1	3	2b			+	Typha latifolia
Kleine veenbes									1									Vaccinium oxycoccus
moslaag																		
Gewoon knopjesmos																+		Aulacomnium androgy- num
Gewoon dikkopmos				1						1								Brachytecium rutabulum
Gewoon puntmos												+						Calliergonella cuspidata
Gaaf buidelmos				1														Calypogeia muelleriana
Sikkelmos												2b						Depranocladus sp.
Gewoon pluisjesmos				1														Dicranella heteromalla
Gesnaveld klauwtjes- mos									+							1		Hypnum cupressiforme
Fijn laddermos				1						1						1		Kindbergia praelonga
Gewoon kantmos																+		Lophocolea bidentata
Gewoon sterrenmos																1		Mnium hornum
Haarmos											+							Polytrichum sp.
Grauwe wilg																		Salix cinerea
Waterveenmos					2a	2a												Sphagnum cuspidatum
Fraai veenmos					5	4			1					+				Sphagnum fallax
Gewimperd veenmos	5	5	4			1	5	5	1							1		Sphagnum fimbriatum
Gewoon veenmos				1		1		+	4			2a						Sphagnum palustre
Haakveenmos		1		1								1				5		Sphagnum squarrosum

